

SAMEN AAN DE SLAG

UITVOERINGSPLAN

EMISSIEBEHEER 2018-2021

SAMEN AAN DE SLAG

Uitvoeringsplan emissiebeheer
2018-2021 - beleidsuitwerking

Colofon

In opdracht van	Jan Peter Speelman
Portefeuillehouder	Agnes van Zoelen
Auteurs	Theo Cuijpers & Monique Kartoidjojo – van der Werf
Status	Definitief
Taakveld	Waterkwaliteit en ecologie, Organisatie
D&h-besluitdatum	26 september 2017
Vv-besluitdatum	
Datum inwerkingtreding	Het Uitvoeringsplan Emissiebeheer 2018-2021 treedt inwerking op de dag na die van bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2018.
Datum einde werkingsduur	2021
Publicatiedatum en plaats publicatie	Elektronisch waterschapsblad van Schieland en de Krimpenerwaard
Afdeling	Afvalwaterketen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Inleiding	4
Doel	4
Visie	4
Sectoren benadering	5
Aanpak	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	8
1.1 Koers van het hoogheemraadschap (zoals opgenomen in WBP)	9
1.2 Doel	9
1.3 Terugblik.....	9
1.4 Inperking/afbakening.....	9
1.5 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2 Visie	11
2.1 Uitgangspunten.....	11
2.2 De verschillende implementatiesporen	13
Hoofdstuk 3 Aanpak met concrete activiteiten	16
3.1 Glastuinbouw.....	17
3.2 (Melk)veehouderij	18
3.3 Afvalwaterketen, samenwerking met gemeenten.....	20
3.5 Volksgezondheid, zorg en waterketen	22
3.6 (Plastic)industrie en gemeenten	23
3.7 Hengelsport	24
Hoofdstuk 4 Financiële consequenties	26
Hoofdstuk 5 Organisatorische consequenties	27
Bijlage I Activiteitenoverzicht	28
Bijlage II Toestand en ontwikkeling Waterkwaliteit	31
Bijlage III Evaluatie Emissiebeheerplan 2012-2015	36
Bijlage IV Wettelijk Kader en Zorgplicht	38

Samenvatting

Inleiding

Emissiebeperking is nodig om de doelstellingen voor de waterkwaliteit te bereiken. Voor het beperken van emissies is het van belang dat degene die milieubelastende stoffen, al dan niet bewust, in het water brengt in actie komt. Een belangrijk instrument om het gedrag van burgers en bedrijven te beïnvloeden is handhavend optreden. Maar daarnaast kan het gedrag ook op andere manieren worden beïnvloed. Samenwerken, aandacht voor de drijfveren van anderen, meedenken, bewustwording en alternatieve technieken maken de kans groot dat oplossingen voor emissies 'als vanzelf', als verkeer op een rotonde, in de praktijk hun weg vinden.

HHSK heeft in de loop van de tijd voor het emissiebeheer een werkwijze ontwikkeld waarbij voorlichting, bewustwording, samenwerking, stimulering en handhaving hand in hand met elkaar gaan. Door oog en oor te hebben voor de belangen en drijfveren van burgers en bedrijven en door met elkaar in gesprek te gaan is HHSK in staat gebleken om het belang van emissiebeperking bij de doelgroepen onder de aandacht te brengen en doelgroepen aan te zetten tot acties.

In het Waterbeheerplan 2016-2021 'Met mensen en water' zijn doelstellingen voor samenwerking en participatie van burgers opgenomen. Deze zijn in lijn met de werkwijze die we voor het emissiebeleid al langere tijd hanteren. Daarnaast zijn doelstellingen benoemd voor het emissiebeleid. In dit Uitvoeringsplan emissiebeheer zijn de werkwijze en activiteiten om invulling te geven aan de doelen van het Waterbeheerplan nader uitgewerkt en gespecificeerd.

Doel

De doelen voor het emissiebeleid zoals verwoord in het Waterbeheerplan zijn:

1. We minimaliseren in samenwerking met andere waterschappen, gemeenten en sectororganisaties de emissie van stoffen aan de bron, zodat deze geen beperkende factor vormen bij het bereiken van chemische en ecologische waterkwaliteitsdoelen;
2. We onderzoeken samen met andere partijen de mogelijkheden om de belasting van het oppervlaktewater door stoffen die risico's kunnen vormen voor het watersysteem en gebruikers, zoals gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en microplastics, te verminderen;
3. Beschikbare instrumenten en financiële middelen worden effectief en gecoördineerd ingezet.

Visie

Het waterkwaliteitsbeleid en de -aanpak van de laatste tientallen jaren hebben tot een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit geleid. Echter, om aan landelijke en regionale doelstellingen te voldoen is het noodzakelijk dat de verbetering wordt doorgezet. De landelijk vastgestelde Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater is voor HHSK een belangrijk kader.

Voor de aanpak van emissies zijn voor HHSK de volgende principes richtinggevend:

- Geen achteruitgang op plaatsen waar de waterkwaliteit goed is;
- Verbeteren op de plaatsen waar waterkwaliteit onvoldoende is;
- Het voorzorgprincipe: 'voorkomen is beter dan genezen';
- Aanpak van excessen, bij lokale waterkwaliteitsproblemen.

Verder zijn voor HHSK onder andere de volgende aspecten van het emissiebeheer in de samenwerking met de partners in onze omgeving belangrijk:

- Participatie en bewustwording bij de doelgroep;
- Verantwoordelijkheid voor emissiebeperking ligt bij de doelgroep;
- Met maatregelen en acties (maatwerk) aansluiten bij de dagelijkse bedrijfsvoering bij bedrijven en instellingen;
- Aanpak bij de bron;
- Kennis, inzicht en omgevingsbewustzijn;
- Integrale aanpak.

Sectoren benadering

Voor dit Uitvoeringsplan is een analyse gemaakt van de verschillende sectoren waar emissies een rol spelen. Uit deze analyse komt naar voren dat in de glastuinbouw, de melkveehouderij, de gemeenten, de zorgsector, de plasticindustrie en de hengelsport de belangrijkste sectoren zijn, waarvoor in de regio maatregelen moeten en kunnen worden genomen.

Meer specifiek kunnen op basis van de analyse van probleemstoffen en bronnen, de volgende aandachtsgebieden worden aangewezen:

- **Glastuinbouw:** Emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen door glastuinbouwbedrijven in de Overbuurtse Polder en Zuidplaspolder;
- **Melkveehouderij:** Emissies van nutriënten van (melk)veehouderijbedrijven (voornamelijk gesitueerd in de Krimpenerwaard);
- **Afvalwaterketen, samenwerking met gemeenten:** De waterkwaliteitsproblematiek in een stedelijke omgeving voortvloeiend uit overstorten uit gemengde rioolstelsels en uit- en afspoeling van oevers;
- **Volksgezondheid, zorg en waterketen:** Medicijnresten in het oppervlaktewater door overstorten uit rioolstelsels of lozingen van awzi's in de regionale wateren;
- **(Plastic)Industrie en gemeenten:** Microplastics in het oppervlaktewater en het effluent van de awzi's;
- **Hengelsport:** Het gebruik van vislood als potentiële bron van loodverontreiniging van de (water)bodem.

Aanpak

Voor de aanpak van emissies zet HHSK in op een breed instrumentarium, waarbij aandacht is voor:

- Handhaving en voorlichting;
- Monitoring en onderzoek;
- Beleid en beleidsbeïnvloeding;
- Gebiedsontwikkeling en -processen.

Afhankelijk van het aandachtsgebied worden in de aanpak andere accenten gelegd. In de onderstaande tabel is per aandachtsgebied aangegeven op welke beleidsinstrumenten wordt ingezet en worden de belangrijkste concrete activiteiten in de komende jaren benoemd.

Aandachtsgebied	Belangrijkste activiteiten
Glastuinbouw Voor de beperking van emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en riolering wordt ingezet op een combinatie van handhaving, voorlichting, monitoring en beleidsbeïnvloeding	1. Uitvoering van het Plan van Aanpak 'Emissieloze kas' zoals bestuurlijk vastgesteld in februari 2017 met daarin de volgende maatregelen: ▪ Onderzoek naar drijfveren en gedragsbeïnvloeding van tuinders ▪ Gebiedsgerichte aanpak op emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (o.a. monitoring, telersbijeenkomsten, bedrijfsbezoeken) ▪ Ontsluiten waterkwaliteitsgegevens ▪ Advisering nieuwe bedrijven of bedrijven die vernieuwen ▪ 'Bezem door de middenkast', inleveren van resten gewasbeschermingsmiddelen ▪ Advisering over de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen 2. Toezicht en handhaving in samenwerking met milieudiensten en NVWA 3. Bemensing platforms en klankbordgroepen voor landelijke samenwerking, voorzitterschap landelijke Commissie Beoordeling Zuiveringstechnieken Gewasbescherming 4. Beleidsbeïnvloeding landelijk beleid 5. Bemensing begeleidingscommissies onderzoek innovaties 6. Uitdragen resultaten AquaReUse
(Melk)veehouderij Voor de beperking van de verliezen van nutriënten naar het oppervlaktewater wordt ingezet op een combinatie van kennisdelen, onderzoek, gebiedsontwikkeling en beleidsbeïnvloeding	1. Toezicht en handhaving van het Activiteitenbesluit 2. Uitvoering van het project DAW Krimpenerwaard (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) in samenwerking met LTO Noord (Kennisdelen op het gebied van de kringloopwijzer, duurzaam en innovatief graslandgebruik, verminderen van erfafspoeling, baggeren en schonen van sloten en onderwaterdrainage) 3. Samenwerking in andere veenweide(kennis) projecten 4. Betrokkenheid bij het onderzoeksprogramma van het Veenweide InnovatieCentrum (VIC) 5. Natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard 6. Onderzoek naar de toepassing van onderwaterdrainage, ook in het kader van de bodemdaling 7. Samenwerking met marktpartijen in relatie tot waterkwaliteitsverbetering 8. Beïnvloeding landelijke beleidsontwikkeling mestbeleid
Gemeenten Voor de aanpak van waterkwaliteitsproblemen in het stedelijk gebied wordt ingezet op samenwerking met gemeenten.	1. Het sluiten van afvalwaterakkoorden met gemeenten 2. Adviseren op gemeentelijke rioleringsplannen 3. Samen met de gemeenten waterplannen opstellen waarin de waterkwaliteitsproblemen zijn opgenomen en gezamenlijk tot een oplossing komen.
Volksgezondheid, zorg en waterketen	1. Uitvoering van hotspotanalyse 2. Onderzoek naar toepassingsmogelijkheden nieuwe technieken voor het verwijderen van medicijnresten

Voor de aanpak van medicijnresten wordt ingezet op een combinatie van onderzoek en regionale samenwerking	3. Ketenbenadering, samenwerking met alle stakeholders om te komen tot regionale maatregelenpakketten
Plasticindustrie en gemeenten Voor de aanpak van microplastics in het oppervlaktewater wordt ingezet op voorlichting, beleidsbeïnvloeding en onderzoek	1. Bijdrage aan landelijk stoffenbeleid 2. Ontwikkeling beleidslijn voor microplastic in samenwerking met andere overheden 3. Actieve communicatie naar de burgers 4. Aanpak zwerfvuil in watergangen en bij awzi's 5. Haalbaarheidsonderzoek indien mogelijkheden voor verwijdering van microplastics beschikbaar komen
Hengelsport Voor het beperking van het gebruik van vislood wordt ingezet op regionale samenwerking	Stimuleringsprojecten in samenwerking met leveranciers van alternatieve materialen, hengelsportverenigingen en gemeenten

De basis voor alle activiteiten vormt handhaving en handhaafbaarheid. Voor de aanpak van lozingen van stoffen is gerichte wet- en regelgeving van kracht en HHSK zet daar zwaar op in. Handhaving heeft echter ook zijn beperkingen: wet- en regelgeving is niet altijd eenduidig en het is onmogelijk om lozers constant te volgen. Tegelijkertijd is in het kader van de Omgevingswet wet- en regelgeving aan verandering onderhevig en staat steeds meer de initiatiefnemer centraal. Initiatieven moeten worden ondersteund, maar ook het milieubelang blijft onder de aandacht. In de toekomst worden lozingen meer en meer decentraal gereguleerd. Verder zetten overheden steeds meer in op gedragsverandering. HHSK gaat ervan uit dat deze gedragsverandering kan worden bereikt met een gerichte handhavingsaanpak, waarin handhaving hand in hand gaat met voorlichting, bewustwording, samenwerking en met de doelgroepen zoeken naar oplossingen die 'als vanzelf' worden toegepast.

Hoofdstuk 1 Inleiding

Voor het beperken van emissies is het van belang dat degene die milieubelastende stoffen, al dan niet bewust, in het water brengt in actie komt. Emissiebeperking is nodig om de doelstellingen voor de waterkwaliteit te bereiken. Een belangrijk instrument om het gedrag van burgers en bedrijven te beïnvloeden is handhavend optreden. Maar daarnaast kan het gedrag ook op andere manieren worden beïnvloed. Samenwerken, aandacht voor de drijfveren van anderen, meedenken, bewustwording en alternatieve technieken maken de kans groot dat oplossingen voor emissies een onderdeel worden van de dagelijkse bedrijfsvoering, het dagelijkse werk of een gewoonte. In het vorige emissiebeheerplan is een vergelijking gemaakt met het verkeer op een rotonde: het verkeer vindt als vanzelf in de praktijk zijn weg. Om dat te bereiken en te bevorderen dat mensen zich verantwoordelijk voelen voor 'hun' deel van de samenleving, moet je in de eerste plaats die mensen en hun drijfveren kennen en daar aandacht aan geven.

HHSK heeft in de loop van de tijd voor het emissiebeheer een werkwijze ontwikkeld waarbij handhaving hand in hand gaat met voorlichting, bewustwording en samenwerking. Door oog en oor te hebben voor de belangen en drijfveren van burgers en bedrijven en door met elkaar in gesprek te gaan is HHSK in staat gebleken om het belang van emissiebeperking bij de doelgroepen onder de aandacht te brengen en doelgroepen aan te zetten tot acties.

In het *Waterbeheerplan HHSK 2016-2021 Met mensen en water* is de ambitie opgenomen om te komen tot schoner water door vermindering van emissies. In dit Uitvoeringsplan emissiebeheer 2018-2021 zijn deze ambities en doelen verder uitgewerkt.

Emissies van stoffen dragen bij aan de waterkwaliteitsproblemen. HHSK is daarom al jaren bezig om, samen met andere partijen, emissies te reduceren. De kwaliteit van het oppervlaktewater is de afgelopen jaren verbeterd. Maar we zijn er nog niet. Door hoge concentraties nutriënten zorgen blauwalgen nog steeds voor problemen en zijn veel wateren nog te rijk aan algen en kroos om de ecologie goede kansen te bieden. Ook al is er een verbetering zichtbaar, ook voor gewasbeschermingsmiddelen geldt dat er nog steeds te hoge concentraties worden aangetroffen. Voor zware metalen worden alleen lokaal de concentraties in het oppervlaktewater of de waterbodem nog overschreden. Emissiebeperking is nodig om in combinatie met inrichtings- en beheersmaatregelen een goede ecologische toestand van de wateren te bereiken, te voldoen aan waterkwaliteitsnormen en een gezonde leefomgeving te behouden.

Dit Uitvoeringsplan verschaft inzicht in het volgende:

- de visie en uitgangspunten voor het emissiebeheer;
- het beleid en de strategie voor aanpak van de emissies;
- keuzes over de inzet van instrumenten, maatregelen en activiteiten.

1.1 Koers van het hoogheemraadschap (zoals opgenomen in WBP)

We streven naar een doelmatig en duurzaam waterbeheer, zodat de mensen in ons beheersgebied veilig en aangenaam kunnen wonen, werken en recreëren. Hierbij staat het hoogheemraadschap in directe verbinding met de omgeving en is alert bij het signaleren van de veranderingen en speelt daarop tijdig in. We hebben een open houding, zijn betrokken en handelen zorgvuldig. De tevredenheid van burgers en bedrijven is belangrijk en telt in de organisatie. Belangen worden zichtbaar tegen elkaar afgewogen en bestuurlijke keuzes zijn transparant. We gaan doelmatig om met de beschikbare middelen en schuiven problemen niet door naar de toekomst. Het door burgers en bedrijven opgebrachte belastinggeld wordt doelmatig en zorgvuldig besteed.

1.2 Doel

In het *Waterbeheerplan HHSK 2016-2021 Met mensen en water* zijn met betrekking tot emissiebeperking en waterkwaliteit de volgende doelen geformuleerd:

1. We minimaliseren, in samenwerking met andere waterschappen, gemeenten en sectororganisaties, de emissies aan de bron, zodat deze geen beperkende factor meer vormen voor het bereiken van de doelstellingen voor de chemische en ecologische waterkwaliteit;
2. We onderzoeken samen met andere partijen de mogelijkheden om de belasting van het oppervlaktewater door stoffen die risico's kunnen vormen voor het watersysteem en gebruikers, zoals gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en microplastics, te verminderen.

Verder vloeit uit het Waterbeheerplan voort dat beschikbare instrumenten en financiële middelen effectief en gecoördineerd moeten worden ingezet.

1.3 Terugblik

In het *Emissiebeheerplan 2012-2015 'Emissiebeheer met de doelgroepen op het netvlies'* zijn verschillende maatregelen opgenomen om emissies te beperken. In dit plan is onderscheid gemaakt tussen:

- Nutriënten in het landelijk gebied
- Nutriënten in de glastuinbouw
- Gewasbeschermingsmiddelen
- Ongezuiverde lozingen stedelijk gebied
- Lozingen van hemelwater
- Zware metalen
- Chloride
- Nieuwe stoffen

In het Emissiebeheerplan van 2012 zijn een groot aantal concrete maatregelen benoemd. Vrijwel alle maatregelen die destijds zijn benoemd zijn uitgevoerd of nog in uitvoering. De samenwerkingsgerichte aanpak met de omgeving, zoals beschreven in het Emissiebeheerplan van 2012 is succesvol gebleken. In een aantal gevallen zijn de maatregelen onderdeel gemaakt van samenwerkingsprojecten die we de laatste jaren zijn aangegaan. Dit heeft bijgedragen dat de waterkwaliteit verbeterd is. In bijlage II is de toestand en de ontwikkeling van de waterkwaliteit weergegeven. Het samenwerken met de omgeving, zoals omschreven in het Emissiebeheerplan van 2012, vormde daarom ook de basis voor dit nieuw op te stellen Uitvoeringsplan emissiebeheer. In bijlage III is in tabelvorm weergegeven hoe de uitvoering is gevorderd.

1.4 Inperking/afbakening

Dit Uitvoeringsplan emissiebeheer heeft een looptijd van 2018-2021. Het Uitvoeringsplan beperkt zich niet tot strategische of tactische beleidsniveaus, maar belicht ook het operationele beleidsniveau. Emissiebeleid kan alleen effectief zijn als concreet

aandachtspunten en problemen worden benoemd, welke oplossingen mogelijk zijn en welke maatregelen genomen kunnen of moeten worden.

Dit Uitvoeringsplan richt zich in principe op emissies naar oppervlaktewater en riolering. Daarbij heeft het oog voor de invloed van deze emissies en de mogelijke gevolgen van maatregelen en activiteiten voor het grondwater, zodat er geen afwenteling plaatsheeft. Het bewaken van de grondwaterkwaliteit is een provinciale taak, maar HHSK zorgt er vanzelfsprekend wel voor dat bij het uitvoeren van het waterkwaliteitsbeheer er geen negatieve gevolgen zijn voor het grondwater.

Het Uitvoeringsplan gaat in op waterkwaliteitsproblemen, waarbij de emissies van stoffen een rol spelen. Naast emissies wordt de waterkwaliteit ook beïnvloed door het watersysteembeheer en hydromorfologische kenmerken van het watersysteem. Dit onderwerp wordt in dit Uitvoeringsplan in principe buiten beschouwing gelaten. Alleen daar waar het niet los kan worden gezien van de integrale aanpak, zal het een plaats krijgen in dit plan.

'Microverontreinigingen' is een verzamelnaam voor diverse stoffen. Momenteel staan vooral medicijnresten en microplastics hoog op de landelijke (politieke) agenda. Deze twee stofgroepen worden in dit Uitvoeringsplan daarom expliciet behandeld. HHSK volgt vanzelfsprekend de ontwikkelingen met betrekking tot andere stofgroepen. Uit monitoring of op andere manieren kan blijken dat ook op andere stofgroepen actief moet worden ingezet. Dan wordt hiervoor een activiteitenprogramma ontwikkeld.

1.5 Leeswijzer

Dit Uitvoeringsplan emissiebeheer is opgebouwd uit een algemeen deel met de visie en een deel met concrete activiteiten.

In het visie deel (hoofdstuk 2) wordt aandacht gegeven aan een terugblik om het vorige Emissiebeheerplan, worden de uitgangspunten voor het emissiebeheer benoemd en worden de verschillende implementatiesporen behandeld.

In het deel met concrete activiteiten (hoofdstuk 3) wordt per aandachtsgebied de problematiek geschetst en worden de concrete activiteiten van HHSK benoemd. De aandachtsgebieden zijn bepaald op basis van een bronnenanalyse en expert-judgement.

In de hoofdstukken 4 en 5 wordt respectievelijk ingegaan op financiële en organisatorische consequenties.

Hoofdstuk 2 Visie

De laatste tientallen jaren is de waterkwaliteit sterk verbeterd. Toch zijn er nog belangrijke waterkwaliteitsproblemen die om een oplossing vragen om te blijven voldoen aan Europese, landelijke of regionale doelstellingen. Landelijk is onderkend dat daarvoor zelfs extra inzet nodig is. Naast de waterschappen hebben ook andere partijen, zoals het rijk, de gemeenten, waterleidingbedrijven, ondernemers en burgers een belang en een verantwoordelijkheid bij het verbeteren van de waterkwaliteit. Met de ondertekening van de *Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DAWZ)* hebben vertegenwoordigers van al deze partijen en organisaties dit bekrachtigd en aangegeven serieus werk te willen maken van verbetering van de waterkwaliteit. Alle partijen zijn het er over eens dat waterkwaliteit niet een zaak is van alleen de waterkwaliteitsbeheerder, maar veel breder ligt. De DAWZ is voor de emissieaanpak van HHSK een belangrijk kader.

De verantwoordelijkheid voor het in het water brengen van stoffen die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden ligt nadrukkelijk bij degene die de milieubelastende stoffen direct of indirect in het oppervlaktewater brengt: de probleemveroorzaker. Het is een gezamenlijke opgave van alle partijen om de probleemveroorzaker aan te sporen om emissies te beperken. Een breed scala aan (beleids)instrumenten is hiervoor beschikbaar.

Voor het emissiebeheer richt HHSK zich op alle wateren en zijn de volgende principes richtinggevend:

- geen achteruitgang op plaatsen waar de waterkwaliteit goed is en voldoet aan de (ecologische) normen;
- verbeteren op de plaatsen waar waterkwaliteit onvoldoende is en normen niet worden gehaald;
- het voorzorgprincipe - 'voorkomen is beter dan genezen': hierbij wordt er vanuit gegaan dat bij sterke aanwijzingen voor (ernstige) effecten op het milieu, maatregelen moeten worden genomen ook al is er sprake van wetenschappelijke onzekerheid;
- aanpak van lokale excessen: lokaal kunnen waterkwaliteitsproblemen groot zijn. In deze gebieden is de belasting boven de hoogste kritische grens, waardoor de goede ecologische toestand niet kan worden bereikt. Het emissiebeheer binnen HHSK is erop gericht dat deze lokale problemen met voorrang worden aangepakt.

In bijlage IV is in het kort de wettelijke kader en de zorgplicht weergegeven.

2.1 Uitgangspunten

In relatie tot de visie zijn voor het emissiebeheer bij HHSK de volgende uitgangspunten belangrijk:

1. Onderscheid in type emissie

Emissie, oftewel de uitstoot van probleemstoffen, is over het algemeen een gevolg van menselijke activiteit. Bij directe emissies is de veroorzaker direct aan te wijzen, bij diffuse emissies is dat moeilijker. Bij diffuse emissies is de herkomst van de verontreiniging wel duidelijk, maar kan in de meeste gevallen niet de veroorzaker worden benoemd. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Emissies van nutriënten in het veenweidegebied. Het is lastig om de huidige generatie boeren aan te spreken op de emissies van meststoffen die door de vorige generaties in de bodem zijn gebracht;
- Emissies van microplastics uit autobanden. Hier is de vraag of de automobilist, de bandenproducent of de autoleverancier moet worden aangesproken op de slijtage van de banden.

2. Voorlichting en bewustwording

Probleemveroorzakers zijn vaak niet op de hoogte van de emissie die ze veroorzaken. Communicatie en bewustwording is bij een belangrijke en eerste stap. In dit verband is het belangrijk dat monitoringsgegevens beschikbaar zijn om daarmee te kunnen aantonen dat de stoffen ook daadwerkelijk worden aangetroffen.

3. Probleemveroorzaker staat centraal: doelgroepenbenadering

In dit Uitvoeringsplan stellen we de probleemveroorzaker centraal. Een emissie van probleemstoffen kan alleen effectief worden aangepakt als de veroorzaker erop wordt aangesproken om maatregelen te nemen. Dat kan op veel verschillende manieren, afhankelijk van de aard en omstandigheden van de uitstoot.

De activiteiten en instrumenten die door HHSK worden ingezet en in dit Uitvoeringsplan emissiebeheer worden genoemd ondersteunen de probleemveroorzaker om het probleem ook daadwerkelijk te kunnen aanpakken. In geval van wet- en regelgeving ten aanzien van de emissie is er sturing om hem/haar aan te zetten tot actie. Door deze insteek te kiezen krijgt het emissiebeheer een direct en praktisch karakter.

Voor diffuse bronnen is het vaak lastiger de probleemveroorzaker te benoemen. Voor deze emissies wordt een ander instrumentarium benut, dat aansluit bij de beleidslijn voor de stoffen (het zogenaamde 'stoffenbeleid') zoals dat door de Rijksoverheid is geformuleerd. Voor dit Uitvoeringsplan wordt voor het vervolg gesproken van 'doelgroep'.

4. Verantwoordelijkheid bij de doelgroep

Zoals hierboven genoemd is HHSK als waterkwaliteitsbeheerder verantwoordelijk voor de waterkwaliteit, maar het is niet de taak van alleen HHSK om de emissies van derden aan te pakken en op te lossen. HHSK kan daarbij wel een actieve rol spelen. De verantwoordelijkheid ligt bij de doelgroep en zo ook de kosten die gemoeid zijn bij het beperken van de emissies. Emissiebeheer is voor HHSK dan ook meer een zaak van inzet van menskracht dan een inzet van financiële middelen. Financiële bijdragen van HHSK zijn over het algemeen beperkt en worden met name ingezet om ontwikkelingen in gang te zetten en innovatie te stimuleren.

5. Aansluiten bij de bedrijfsvoering of het dagelijks onderhoud bij de doelgroep

Voor het emissiebeheer gaat HHSK ervan uit dat de doelgroep eerder tot oplossingen komt als met de maatregelen wordt aangesloten bij de inzichten, de beleving en mogelijkheden van degene die de emissie veroorzaakt. Bij doelstellingen en eisen die niet aansluiten bij inzichten en beleving van de doelgroep bestaat het risico dat deze afhaakt en de gewenste maatregelen niet zal nemen. Daarnaast zijn emissies ook het gevolg van maatschappelijke wensen en factoren als economische risico's bij de bedrijven. HHSK heeft hoge verwachtingen van de veroorzaker, maar kiest om de bovengenoemde redenen voor een benadering waarbij toezicht en handhaving hand in hand gaat met meedenken en het (zo nodig gefaseerd in de tijd) inzetten van de noodzakelijke maatregelen. Het gevolg hiervan is dat de implementatiefase vaak langer duurt, maar vanuit de overlegsituatie worden maatregelen makkelijker geaccepteerd omdat de visie van de veroorzaker wordt gehoord en meegenomen. Bovendien geeft een langere implementatiefase bedrijven vaak de mogelijkheid om aan te sluiten bij het investeringsritme.

Emissiebeperking leidt over het algemeen niet direct tot duidelijke en aanwijsbare verbetering van de waterkwaliteit. Daar gaat òf langere tijd overheen òf er zijn aanvullende maatregelen nodig op het gebied van het watersysteembeheer, de zg. inrichtings- en beheersmaatregelen. Dit samenspel van maatregelen leidt uiteindelijk tot de gewenste verbetering en dat zien we de laatste jaren ook terug in de resultaten van de monitoring. De trendlijnen laten een langzame maar gestage verbetering van de waterkwaliteit zien.

Het is vaak lastig om de baten van specifiek de emissie maatregelen in beeld te brengen. Doelgroepen vragen zich vaak af of de kosten die moeten worden gemaakt in verhouding staan tot de baten die moeilijk te kwantificeren zijn. Het is aan HHSK om goed te onderbouwen waarom maatregelen toch nodig zijn.

Dit is een ander argument om met het stellen van eisen zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bedrijfsvoering of het dagelijks onderhoud zoals die door de doelgroep wordt uitgevoerd. Maatregelen worden makkelijker genomen als ze in de uitvoering nauw aansluiten bij de dagelijkse werkzaamheden of daar gemakkelijk deel van kunnen uitmaken.

In een aantal gevallen zijn investeringen noodzakelijk om tot emissiebeperking te komen. Dit is onontkoombaar, maar HHSK heeft vanzelfsprekend aandacht voor de financiële implicaties van het beleid voor zowel het bedrijfsleven, als voor HHSK zelf. Daarom zet HHSK met name in op maatregelen die:

- aansluiten bij de bedrijfsprocessen;
- bedrijfseconomisch gunstig zijn;
- reëel en uitvoerbaar zijn;
- aansluiten bij het investeringsritme van de bedrijven.

Dit betekent niet dat grotere investeringen (kunnen) worden uitgesloten.

6. Scheiden en zuiveren dicht bij de bron

In het emissiebeheer moet onderscheid worden gemaakt tussen lozingen op de riolering (de zogenaamde indirecte lozingen) en lozingen op het oppervlaktewater (directe lozingen). Voor de indirecte lozingen gaat HHSK tot dusver uit van centrale zuivering bij een beperkt aantal AWZI's. Daar waar lozingen op de riolering niet mogelijk zijn geldt een aanpak van directe en diffuse lozingen op oppervlaktewater.

Voor directe lozingen spreekt het voor zich dat emissies bij de bron moeten worden aangepakt. Ze worden immers direct in het oppervlaktewater geloosd.

Maar ook voor lozingen op de riolering is een aanpak bij de bron van belang. Voorkomen moet worden dat ongewenste waterstromen naar de AWZI's worden afgevoerd, of dat stoffen (bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen, resten van geneesmiddelen, zware metalen) worden aangevoerd die in de AWZI's niet of nauwelijks kunnen worden verwijderd en/of in het zuiverings-slib worden vastgelegd.

Met steeds nauwkeuriger meetmethoden en groeiende kennis over de invloed van deze stoffen op de volks- en diergezondheid kan verwacht worden dat de eisen voor lozingen van deze stoffen de komende jaren worden aangescherpt. Gezien het feit dat met de huidige zuiveringstechnieken, mede door verdunning van de afvalwaterstroom in het rioolsysteem, deze stoffen niet of ten dele kunnen worden gezuiverd, is het van belang nu na te denken over de bijdrage van HHSK aan de ontwikkeling van alternatieve methoden en technieken. Ontwikkelingen in de afvalwaterketen worden op de voet gevolgd om hier invulling aan te geven.

2.2 De verschillende implementatiesporen

Voor het opheffen of beperken van de emissies en daarmee het realiseren van doelstellingen zal de probleemveroorzaker in actie moeten komen. In een aantal gevallen kan de probleemveroorzaker direct de emissie van stoffen die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden of opheffen. In andere gevallen is het veel lastiger om een emissie op te heffen of te beperken. In dat geval is het nuttig om verschillende beleidsinstrumenten te benutten om het doel te bereiken.

Om de diversiteit in beleidsinstrumenten enigszins te structureren worden voor dit plan de volgende implementatiesporen onderscheiden:

1. Handhaving en voorlichting;
2. Monitoring en onderzoek
3. Beleid en beleidsbeïnvloeding
4. Gebiedsontwikkeling en gebiedsprocessen
5. (KRW) maatregelen en acties

Het is van belang om de verschillende beleidsinstrumenten in samenhang met elkaar in te zetten. Afhankelijk van het aandachtsgebied en de te bereiken doelen worden bij de keuze van de in te zetten instrumenten andere accenten gelegd.

1. Handhaving en voorlichting

Alle lozingen op oppervlaktewater zijn geregeld in de Waterwet en bijbehorende AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur), voor zover ze niet onder de zorgplicht vallen. Dit maakt handhaving tot een krachtig instrument, en daarmee de basis, om emissiebeperking te realiseren. In overeenstemming met doelstellingen en handhavingsinzet zoals verwoord in de Nota Toezicht en Handhaving, met het bijbehorende Uitvoeringsplan (dat een benadering kiest op basis van risicoprofielen, handhavingscommunicatie en concrete toezichtsplannen) wordt de handhaving opgepakt. Tegelijkertijd heeft het handhavingsinstrument ook zijn beperkingen. In een aantal gevallen is sprake van tegenstrijdige wet- en regelgeving waardoor effectieve handhaving wordt beperkt. Maar vooral is het niet mogelijk om alle mogelijke probleemveroorzakers continu in de gaten te houden. Het is dan ook van belang om te werken aan een meewerkende in plaats van tegenwerkende doelgroep. Als de doelgroep het belang en redelijkheid van een maatregel of aanpak inziet, of ervan overtuigd is dat met maatwerk wordt aangesloten bij inzichten en de (dagelijkse) bedrijfsvoering, zal zij eerder tot uitvoering overgaan. Als de doelgroep daarvan niet overtuigd is zullen de benodigde stappen in een verandering van werkwijze of aanpak niet worden gemaakt. Emissies zijn voor een groot deel het gevolg van een gewoonte of een handelwijze die het gevolg is van het beperken van risico's. Vaak kan met een kleine wijziging in een werkwijze een belangrijk beperking van emissies worden bereikt. Naast de inzet op handhaving heeft HHSK daarom, overeenkomstig hetgeen is opgenomen in de Nota Toezicht en Handhaving, de laatste jaren met succes ingezet op de instrumenten voorlichting, bewustwording en gedragsbeïnvloeding en zal dit ook in de toekomst blijven doen om gestelde doelen te bereiken.

2. Monitoring en onderzoek

Door monitoring en onderzoek worden gegevens verzameld en resultaten gedeeld met de doelgroepen, met als inzet dat deze gegevens leiden tot concrete maatregelen bij de bedrijven. Het kan daarbij gaan om een verandering van een handel- of werkwijze of om het plaatsen van technische voorzieningen. Voor enkele technische installaties zijn BREF's (Best Beschikbare Techniek Referentie Documenten) beschreven en op Europees niveau vastgesteld. Op basis van deze BREF's wordt bij de vergunningverlening de Best Beschikbare Techniek (BBT) geëist. Dit geldt met name voor industriële lozingen. Voor landbouw- en diffuse emissies zijn echter geen BREF's beschikbaar.

De monitoring- en onderzoekgegevens worden ook ingezet om het effect van het beleid te meten en voor beïnvloeding van de beleidsontwikkeling bij rijk, provincie en gemeenten. Verder maken regionale onderzoeksresultaten het mogelijk om de doelgroep echt te overtuigen van nut- en noodzaak van maatregelen. Alleen met regionale metingen wordt direct de koppeling gemaakt met de 'persoonlijke' situatie.

Daarnaast zijn we, vaak in begeleidingscommissies, betrokken bij landelijke onderzoeksproject die door organisaties als Stowa, Deltares en universiteiten worden uitgevoerd.

3. Beleid en beleidsbeïnvloeding

In aanvulling op de landelijke en Europese wet- en regelgeving en beleidsontwikkeling formuleert HHSK beleid specifiek gericht op het beheersgebied.

HHSK is betrokken bij een groot aantal onderzoeken op het gebied van emissiebeperking. Het doel hierbij is om inzicht te krijgen in het belang van de verschillende bronnen en de manier waarop emissies voortvloeien uit bedrijfsprocessen. HHSK is er de laatste jaren, door deze brede kennis, in geslaagd om het rijks- en provinciebeleid nadrukkelijk te

beïnvloeden. Het voorzitterschap van de *Beoordelingscommissie zuiveringsinstallaties glastuinbouw* (BZG)¹ is hiervan een voorbeeld. HHSK blijft deze weg bewandelen.

4. Gebiedsontwikkeling en gebiedsprocessen

Vroegtijdige betrokkenheid bij gebiedsprocessen en gebiedsontwikkeling biedt goede mogelijkheden om het belang voor verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van emissies op een kosteneffectieve en efficiënte manier uit te werken.

5. Concrete maatregelen en acties

Uit de hierboven genoemde instrumenten vloeien concrete maatregelen en acties voort waarvoor een apart spoor wordt onderscheiden. Het kan daarbij gaan om maatregelen die voor de Kaderrichtlijn Water worden uitgevoerd, of acties die voortkomen uit besluiten die alweer enige tijd geleden zijn genomen en nu deel uit maken van de vaste bedrijfsvoering zoals het niet toepassen van onkruidbestrijdingsmiddelen in het beheer van onze terreinen.

¹ In deze commissie worden de lijnen uitgezet voor het toetsen van de typen installaties die glastuinbouwbedrijven moeten aanschaffen om bedrijfsafvalwater te kunnen zuiveren van resten van gewasbeschermingsmiddelen.

Hoofdstuk 3 Aanpak met concrete activiteiten

Zowel in de zogenaamde Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DAWZ), Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Waterbeheerplan (WBP) zijn doelstellingen opgenomen waarvoor maatregelen noodzakelijk zijn. In dit Uitvoeringsplan zijn maatregelen opgenomen die gericht zijn op het realiseren van de doelen van zowel de DAWZ, de KRW en het WBP.

Voor dit Uitvoeringsplan is gekozen voor aandachtsgebieden waar specifieke maatregelen genomen moet worden om deze doelen te realiseren. De problematiek wordt integraal aangepakt aan de hand van de volgende zes aandachtsgebieden die hieronder nader zijn uitgewerkt:

- 1 Glastuinbouw
- 2 (Melk)veehouderij
- 3 Afvalwaterketen, samenwerking met gemeenten
- 4 Volksgezondheid, zorg en waterketen
- 5 Plasticindustrie en gemeenten
- 6 Hengelsport

De aandachtsgebieden zijn bepaald aan de hand van de kennis en ervaring die in de loop der jaren bij HHSK is ontwikkeld. Daarnaast staan we vanzelfsprekend open voor nieuwe ontwikkelingen en kennis die (binnen en buiten HHSK) wordt opgedaan. Dit heeft er toe geleid dat HHSK zich de komende jaren bijvoorbeeld ook zal bezighouden met medicijnresten en microplastics: onderwerpen die de laatste jaren nadrukkelijk op de beleidsagenda zijn gezet. Ook in de toekomst zullen nieuwe onderwerpen en aandachtsgebieden voorbij komen, die een plaats zullen krijgen in het emissiebeleid van HHSK en waarmee we volgens dezelfde systematiek, met de doelgroepen, aan de slag gaan.

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Eind 2016 hebben ministerie I&M en EZ, RWS, UvW, VNG, IPO, Vewin de Intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DAWZ) ondertekend. De waterkwaliteit is in grote delen van het land de afgelopen jaren duidelijk verbeterd, maar onvoldoende om alle doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. Met deze Delta-aanpak geven overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstututen een stevige impuls aan de verbetering van de waterkwaliteit. De speerpunten in dit aanpak zijn: nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten benoemd. Landelijk ligt op deze drie stofgroepen de nadruk.

Voor het uitvoeren van de maatregelen die tot stand komen binnen deze zes aandachtsgebieden wordt samenwerking gezocht met alle relevante partijen, zoals de gemeenten, land- en tuinbouworganisaties, bewoners, bedrijven, waterleidingbedrijven en VEWIN.

In de samenwerkingsprojecten die daarbij ontstaan worden voor dat project specifieke doelen geformuleerd die zoveel mogelijk aansluiten bij de doelen van het waterbeheerplan. Het is afhankelijk van de inzet en mogelijkheden van de samenwerkingspartners in hoeverre de doelstellingen van het waterbeheerplan ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Soms zullen de geformuleerde doelen niet volledig beantwoorden aan de doelen van het WBP, maar worden ze wel gedragen door alle partijen en dan ook uitgevoerd.

De bestuurlijke samenwerking en bestuurlijke netwerken bieden veel mogelijkheden om onderwerpen te agenderen en gezamenlijk uit te werken, waarbij draagvlak kan worden gecreëerd voor een succesvol vervolg van de samenwerking. Het is nadrukkelijk de bedoeling om hier op aan te haken en gebruik van te maken.

In bijlage I zijn de aandachtsgebieden weergegeven met de daarbij behorende acties en de implementatiesporen uit paragraaf 2.2.

3.1 Glastuinbouw

In het glastuinbouwgebied van HHSK worden al lange tijd verhoogde concentraties nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater aangetroffen. De emissies vanuit glastuinbouwbedrijven heeft daarom al jaren de aandacht. Gelukkig laten waterkwaliteitsrapportages de laatste jaren een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit zien. We komen echter van ver en ondanks alle inspanningen, ook van de bedrijven, zijn we nog niet waar we uiteindelijk moeten zijn: een emissieloze glastuinbouw voor nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen.

Bij de aanpak van de waterkwaliteitsproblemen in glastuinbouwgebieden worden over het algemeen nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen onderscheiden en voor deze stofgroepen worden aparte maatregelenpakketten ontwikkeld.

In feite gaat het er om dat de waterketen bij de bedrijven volledig wordt gesloten. Tuinders maken gebruik van recirculatiesystemen voor gietwater: het water dat niet door de planten wordt opgenomen wordt opgevangen en opnieuw (met meststoffen) als gietwater toegediend. Het doel is dat bij dit proces geen afvalwater meer ontstaat, waardoor de emissies van beide stofgroepen worden aangepakt. Daarbij wordt niet alleen gekeken in hoeverre het recirculatie water kan worden hergebruikt, maar ook naar lekverliezen, dimensionering van de watersystemen en handelwijze van tuinders om emissies te voorkomen. Als er dan uiteindelijk nog (beperkte) reststromen geloosd moeten worden, dan op de riolering.

Aanpak

HHSK vormt samen met LTO glaskracht, het hoogheemraadschap van Delfland en de glastuinbouwgemeenten in de regio Westland-Oostland het samenwerkingsverband 'Westland/Oostland, samen op weg naar een emissieloze kas in 2027, Afsprakenkader waterkwaliteit en glastuinbouw'.

Het doel van het afsprakenkader is het op een zo efficiënt mogelijke manier regionaal samenwerken om een (nagenoeg) nul emissie van de glastuinbouw naar oppervlaktewater en bodem te realiseren in 2027, conform de visie van het landelijke Platform Duurzame Glastuinbouw.

Dit samenwerkingsverband is gestart in 2014 en op 6 februari 2017 is het vervolg Plan van Aanpak bestuurlijk vastgesteld. De activiteiten in het Plan van Aanpak is aanvullend op de reguliere verplichtingen voor emissiebeperking (lozingenbeleid en algemene regels van HHSK) die gelden voor glastuinbouwbedrijven.

Plan van Aanpak 'Westland/Oostland, samen op weg naar een emissieloze kas in 2027'

In dit Plan van Aanpak zijn de volgende activiteiten benoemd, die de komende tijd worden uitgerold:

1. Onderzoek naar drijfveren en gedragsbeïnvloeding van tuinders
2. Gebiedsgerichte aanpak voor emissiebeperking van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (een integrale aanpak waarbij monitoring, telersbijeenkomsten, bedrijfsbezoeken worden ingezet om de waterketen bij glastuinbouwbedrijven te sluiten)
3. Ontsluiten waterkwaliteitsgegevens om daarmee de tuinders van informatie te kunnen voorzien van de actuele situatie rondom het bedrijf
4. Advisering bij nieuwe bedrijven of bedrijven die vernieuwen
5. 'Bezemen door de middenkast', inleveren van resten van gewasbeschermingsmiddelen
6. Advisering over de zuiveringsplicht bij lozing van afvalwater met resten van gewasbeschermingsmiddelen (het betreft hier de invulling van een wettelijke verplichting vanaf 1 januari 2018 om drainwater te zuiveren met individuele of collectieve zuiveringsinstallaties)

De uitvoering van het plan van aanpak is een ambitieuze inzet van menskracht en middelen bij waterschappen, gemeenten en milieudiensten om de glastuinbouw maximaal te faciliteren om tot de gewenste emissiebeperking te komen. De verantwoordelijkheid voor het beperken van emissies ligt echter bij de bedrijven. Alleen de bedrijven kunnen er met hun bedrijfsvoering en uitrusting voor zorgen dat de waterketen wordt gesloten en emissies worden beperkt. Bij de overheden ligt de taak om te faciliteren, te stimuleren en zo nodig handhavend op te treden om de doelstellingen te bereiken.

Naast de activiteiten van met andere overheden en de sector zet HHSK in op bovengenoemde activiteiten die emissies van glastuinbouwbedrijven beperken om uiteindelijk toe te werken naar een emissieloze glastuinbouw in 2027.

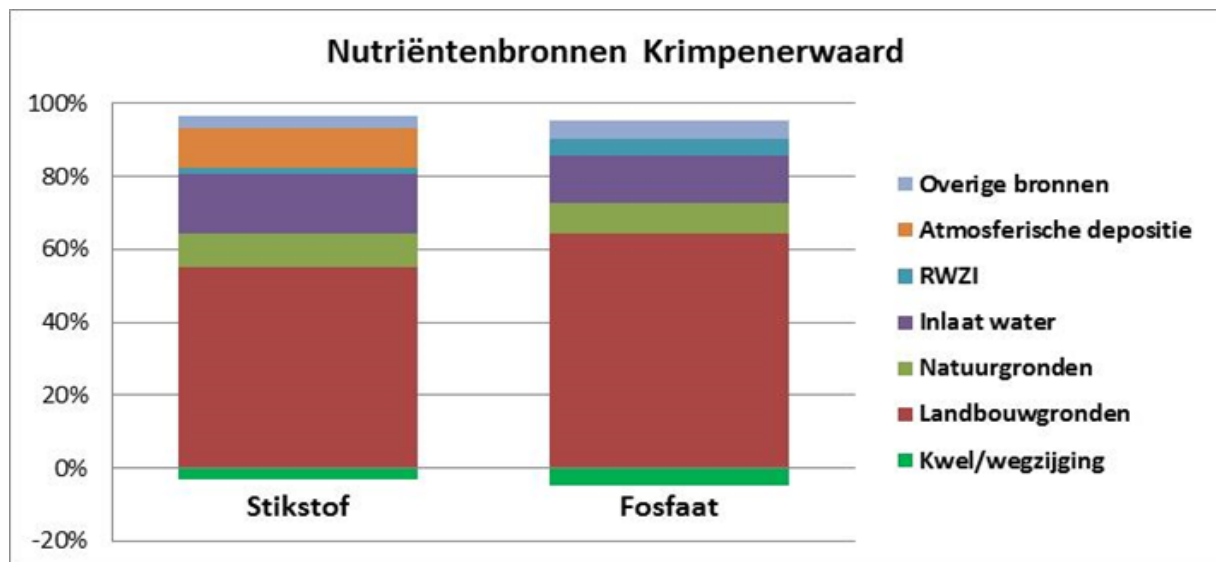
Daarnaast vinden de volgende activiteiten plaats:

- Toezicht en handhaving in samenwerking met milieudiensten en NVWA;
- Bemensing van platforms en klankbordgroepen voor landelijke samenwerking;
- Advisering ten aanzien van Rijksbeleid voor emissiebeperking bij glastuinbouwbedrijven en beleidsbeïnvloeding;
- Advisering in begeleidingscommissies bij onderzoek naar innovaties in de glastuinbouwsector ;
- Uitdragen van resultaten onderzoeksproject AquaReUse (gietwaterfabriek in de Overbuurtse Polder (www.aquareuse.nl)).

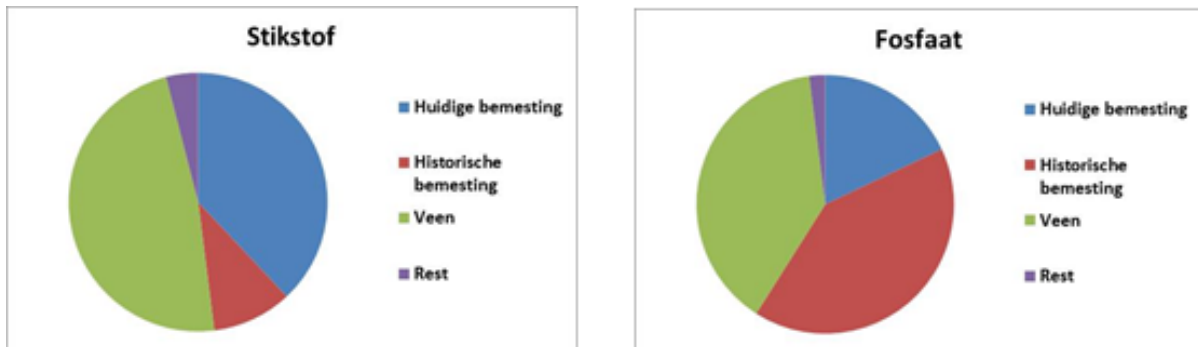
3.2 (Melk)veehouderij

In het veenweidegebied van de Krimpenerwaard en het zuiden van de Zuidplaspolder worden verhoogde waarden van nutriënten in het oppervlaktewater aangetroffen.

Verschillende studies laten zien dat de belasting door nutriënten voor ongeveer de helft voorkomt uit de veenbodem en de andere helft uit bemesting. Voor een deel betreft dit jaarlijkse mesttoediening door de agrariërs, voor deel betreft dit meststoffen die in de loop der jaren in de bodem terecht zijn gekomen (historische bemesting).

Figuur 1. Procentueel aandeel van nutriëntenbronnen voor stikstof en voor fosfaat in de Krimpenerwaard. (Bron: KRW-studie, Nutriëntenbelasting Krimpenerwaard, HHSK d.d. 20 september 2016)

Figuur 2. De belasting vanuit percelen opgedeeld naar het aandeel vanuit de huidige bemesting, de eerder gegeven bemesting (historische bemesting) en het veen..
(Bron: KRW-studie, Nutriëntenbelasting Krimpenerwaard, HHSK d.d. 20 september 2016)

Om te komen tot een verdere verbetering van de waterkwaliteit in het beheersgebied van HHSK zullen in de volle breedte maatregelen genomen moeten worden en zullen alle beschikbare (beleids)instrumenten benut moeten worden. We gaan door met toezicht en handhaving voor de naleving van het Activiteitenbesluit. Daarnaast zetten we in op samenwerking. Het is van groot belang dat de agrarische sectororganisaties en de waterschappen elkaar vinden in een eenduidige en stimulerende aanpak van de waterkwaliteitsproblematiek.

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer - bestuursovereenkomst

In de bestuursovereenkomst van provincies, waterschappen, LTO Noord, het Veenweide InnovatieCentrum (VIC) en Veelzijdig Boerenland (koepelorganisatie van de Agrarische Natuurverenigingen) zijn een aantal kansrijke maatregelen benoemd om de waterkwaliteit in de veenweidegebieden te verbeteren.

Door de samenwerkende organisaties is vastgesteld dat er maatwerk per gebied of regio nodig is om te komen tot verbetering van de waterkwaliteit. In het rapport 'Nutriëntenmaatwerk in de polder' is specifiek voor het veenweidegebied een 'top 13' van meest kansrijke maatregelen uitgewerkt. Per gebied kan vervolgens worden bepaald welke maatregelen het best passen bij de specifieke situatie en behoefte van de agrariërs.

Daarbij is in de bestuursovereenkomst vastgelegd dat de partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor de implementatie van de 'top 13'. Waterschappen brengen de nutriëntenstromen in beeld, meten en analyseren en zorgen voor inzicht in de achtergrondbelasting. LTO Noord zet zich met name in voor de implementatie van maatregelen op bedrijfsniveau. Het VIC en de agrarische natuurverenigingen zetten in op ondersteuning en advisering.

Voor de financiering van maatregelen wordt onder meer gebruik gemaakt van het plattelands ontwikkelingsprogramma (POP-3), met co-financiering door de overheden.

Aanpak

In dit kader wordt het project Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) Krimpenerwaard uitgevoerd. Met dit plan wordt in de melkveehouderijgebieden in het beheersgebied invulling gegeven aan de Bestuursovereenkomst nutriënten in Veenweiden Rijn-West. Ook voor de Krimpenerwaard is een selectie gemaakt uit de 'top 13'-maatregelen die voor het veenweidegebied op dit moment als het meest kansrijk worden gezien. De volgende vijf maatregelen zijn gekozen:

- Kennisdeling & effectueren KringloopWijzer (inclusief precisiebemesting en duurzaam bodembeheer);
- Kennisdeling & voorlichting duurzaam en innovatief graslandgebruik;

- Kennisdeling & voorlichting erfafspoeling verminderen;
- Kennisdeling & voorlichting baggeren en slootschonen;
- Kennisdeling & voorlichting onderwaterdrainage.

Deze maatregelen hebben met elkaar gemeen dat hiermee de waterkwaliteit kan worden bevorderd en dat ze passen in een goede en bedrijfseconomische agrarische landbouwpraktijk.

LTO Noord afdeling Krimpenerwaard, Agrarische Natuurvereniging Weidehof (ANV Weidehof) en het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) zetten zich er gezamenlijk voor in dat deze meest kansrijke maatregelen op grote schaal worden ingevoerd en onderdeel gaan uitmaken van de dagelijkse bedrijfsvoering bij de circa 200 professionele (melk)veehouderijbedrijven in de Krimpenerwaard.

Het bovenstaande betreft concrete activiteiten waar bedrijven mee aan de slag kunnen gaan. Daarnaast wordt vanuit het project de connectie gemaakt met verschillende andere activiteiten en ingezet op (nieuwe) ontwikkelingen die plaatshebben in het veenweidegebied:

- samenwerking met veenweide(kennis)projecten in andere gebieden;
- betrokkenheid bij het onderzoeksprogramma van het Veenweide Innovatie Centrum (VIC);
- natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard;
- onderzoeksprojecten naar onderwaterdrainage;
- samenwerking met de melkfabrikanten ('de zuivel') om het waterkwaliteitsbelang daar onder de aandacht te brengen;
- betrokkenheid bij landelijke beleidsontwikkeling mestbeleid.

3.3 Afvalwaterketen, samenwerking met gemeenten

Het oppervlaktewater in stedelijk gebied heeft naast de hydrologische functie van aan- en afvoer en berging van water vaak ook vele andere functies als onderdeel van de leefomgeving. Van belang is dat de waterkwaliteit van voldoende niveau is om de leefbaarheid in de stad te garanderen.

Door vele functies op en rond het water die zich in de stad bevinden kan de waterkwaliteit door diverse bronnen negatief worden beïnvloed. De belangrijkste is vanuit het gemeentelijke rioolstelsel (gemengde overstorten en hemelwateruitlaten) en door de bewoners in de vorm van het voeren van eenden, honden uitlaten langs het water en bladval van tuinen aan het water. De opgave is om de negatieve invloeden zoveel mogelijk te beperken door samen te werken met verschillende partijen die allemaal een eigen rol en verantwoordelijk hebben in het stedelijk gebied.

Aanpak

Via verschillende planvormen, vaak met een grote impact op de omgeving, werken wij samen met gemeenten aan het verminderen van ongewenste lozingen vanuit de riolering met negatieve effecten op de waterkwaliteit. In afvalwaterakkoorden, baggerplannen, waterplannen, gemeentelijk rioleringsplannen en nieuwe ruimtelijke plannen worden de voorwaarden en afspraken vastgelegd in de toekomst de negatieve effecten worden beperkt. Dit is in bijna alle gevallen maatwerk, waar de afdeling Watersystemen en de afdeling Afvalwaterketen gezamenlijk de gemeenten adviseren.

Afvalwaterakkoord

Door de komst van de Waterwet in 2009 zijn de aansluitvergunningen op de AWZI's vervallen. Dit vraagt een nieuwe manier van werken tussen overheden om de afvalwaterketen optimaal te kunnen laten functioneren. Met de gemeenten Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Zuidplas, Waddinxveen, de kernen Schoonhoven, Lekkerkerk en Krimpen a/d Lek van de gemeente Krimpenerwaard zijn afvalwaterakkoorden gesloten. Momenteel zijn we bezig om met alle gemeenten in ons beheergebied afvalwaterakkoorden te sluiten.

In de afvalwaterakkoorden zijn o.a. de volgende afspraken opgenomen:

- Het functioneren van de afvalwaterketen: afspraken over het optimaal inrichten van de afvalwaterketen en vastleggen van randvoorwaarden;
- Emissie op het watersysteem: afspraken over het behouden van de bereikte waterkwaliteit;
- Beheer en bedrijfsvoering afvalwaterketen: afspraken over afstemming van de bedrijfsvoering
- Bekostiging van de afvalwatertaken in de afvalwaterketen: afspraken over kostenverdeling per object.

Meer specifiek gaat het om het volgende:

1 Afvalwaterakkoord:

wij hebben als doelstelling om met elke gemeente een afvalwaterakkoord te sluiten om de afvalwaterketen betrouwbaar en betaalbaar te houden. Hiervoor worden afspraken gemaakt samen met de gemeente over onder andere hoe om te gaan met negatieve effecten op de waterkwaliteit vanuit de riolering, waarbij ook de doelmatigheid van eventuele maatregelen nadrukkelijk wordt meegenomen. Jaarlijks is er overleg op management niveau. Bij deze overleggen nemen we samen met de gemeenten de voortgang en de stand van zaken door van de afspraken in het afvalwaterakkoord. Zo nodig worden afspraken gemaakt aanvullende acties en maatregelen.

Voorbeelden oplossingen

Voor het oplossen van waterkwaliteitsproblemen werken we samen met gemeenten. In Rotterdam hebben gemeente en HHSK de ambities om schone en vuile waterstromen te scheiden. Groen-, weg-, water- en rioolbeheer werken nauw samen aan een integrale oplossing: minder overstorten, minder wateroverlast en minder schoon water naar de zuivering.

In grote delen in Rotterdam Noord – een sterk verstedelijkt gebied met weinig water en groen – wordt regenwater niet meer afgevoerd via de riolering. In diverse wijken in Rotterdam Noord, waaronder de Agniesebuurt en Tuin van Noord, wordt hemelwater grotendeels geïnfiltreerd. Doorlatende verharding, geveltuinen, waterbestendige binnentuinen en waterpleinen met infiltratiekratten maken dat mogelijk. De afvoer naar het vuilwaterriool neemt enorm af en daarmee de lozingen via overstorten op o.a. de Noordsingel. Ook voor de afvalwaterzuivering is dat gunstig: minder piekbelasting bij hevige regenval en een beter zuiveringsrendement.

Ook bij andere rioolvervangingsprojecten bespreekt HHSK de mogelijke oplossingen met gemeenten. Zo wordt op steeds meer plekken de emissie vanuit de riolering op singels en sloten teruggedrongen.

- 2 Gemeentelijke rioleringsplan:
de gemeenten hebben als verplichting om het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) op te stellen. In dit plan wordt onder andere de aanpak van de negatieve milieueffecten van de hemelwateruitlaten en overstorten opgenomen en weergegeven wanneer het wordt uitgevoerd, inclusief de planning en de financiering hiervan. Wij adviseren de gemeente bij het opstellen van het GRP.
- 3 Gemeentelijke waterplan:
samen met de gemeenten stellen we gemeentelijke waterplannen op waarin de waterkwaliteitsproblemen zijn opgenomen en gezamenlijk tot een oplossing komen.

3.5 Volksgezondheid, zorg en waterketen

De zorgen om de aanwezigheid van medicijnresten in het oppervlakte- en afvalwater worden steeds meer op de (politieke) agenda gezet. Om welke stoffen gaat het? Hoe schadelijk zijn deze stoffen? Wat is de bron? Hoe moeten we hier mee omgaan? Welke technieken zijn beschikbaar en wordt daarmee het probleem opgelost? Deze en andere vragen worden steeds vaker gesteld. Maar de antwoorden en oplossingen zijn niet zo makkelijk te geven. Het betreft een breed scala aan stoffen, met steeds weer andere eigenschappen. Dat maakt dat er niet één algemene en ook nog effectieve werkwijze is, maar dat gezocht moet worden in deeloplossingen, waarbij meerdere actoren betrokken zijn. Dit is typisch een aandachtsgebied dat in de samenwerking van andere organisaties moet worden opgepakt.

In het landelijk vastgesteld DAWZ is de aanpak van medicijnresten in het oppervlaktewater één van de speerpunten. Jaarlijks komt er in Nederland naar schatting 140 ton geneesmiddelen via het riool in het oppervlaktewater. Slechts 10% is afkomstig uit ziekenhuizen. Het overgrote deel van de geneesmiddelen die in het riool terecht komen zijn afkomstig uit huishoudens. Van de ongeveer 2000 werkzame geneesmiddelen die in Nederland op de markt zijn, is van circa 80 geneesmiddelen bekend in welke hoeveelheden zij in het oppervlaktewater en in het effluent van AWZI's voorkomen. De meeste meetresultaten zijn verkregen bij de bemonstering van KRW waterlichamen, dit zijn in zijn algemeenheid grotere wateren.

Van deze 80 stoffen zijn er 5 die in concentraties worden aangetroffen die (in een aantal gevallen) hoger zijn dan de veilige grens voor waterorganismen. Dit geldt voor diclofenac (een pijnstiller), een drietal antibiotica en carbamazepine (een anti-epilepticum). Het RIVM stelt dat er aanleiding is voor zorg over de effecten op het milieu. Zeker omdat er ook nog effecten als gevolg van mengseltoxiciteit kunnen optreden.

Er is geen reden om aan te nemen dat de situatie in het beheersgebied van HHSK anders is dan het landelijke beeld. Ook hier komen medicijnresten in het oppervlaktewater, als gevolg van lozingen van AWZI's of overstorten vanuit de riolering.

Toch wijkt de problematiek ook weer af van het landelijke beeld omdat de grootste afvalwaterzuiveringen van HHSK op de grote wateren lozen en daarmee verdunning optreedt. Dit geldt specifiek voor AWZI Kralingseveer, AWZI Groenendijk en AWZI De Grote Zaag.

Voor de kleinere AWZI's in de Krimpenerwaard en AWZI Kortenoord ligt dit wat anders. De kleinere AWZI's in de Krimpenerwaard lozen op binnenwater, kleiner ontvangend oppervlaktewater. AWZI Kortenoord loost op de Hollandse IJssel. Effluent van AWZI Kortenoord stroomt ook landinwaarts en kan daar wordt ingelaten in de polders van HHSK, maar ook die van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Aanpak

De landelijke aanpak is niet alleen gericht op emissiebeperking van lozingen van AWZI's, dat is slechts één spoor, maar ook gericht op een aanpak bij de bron. Dit betekent dat ook gekeken wordt hoe kan worden voorkomen dat resten van geneesmiddelen in de riolering terecht komen. Hierbij moet worden gedacht aan de ontwikkeling van andere,

minder persistente, typen geneesmiddelen, de opvang van urine bij medicijngebruikers en lokale zuiveringen op plaatsen waar hoge concentraties geneesmiddelen in het afvalwater worden aangetroffen (zoals ziekenhuizen die Pharmafilters installeren). Ingezet wordt op een ketenbenadering waarbij alle partijen, ieder met hun deeloplossing, maatregelen nemen om de komen tot een totaaloplossing. De samenwerking met de stakeholders op dit terrein wordt in gang gezet.

De eerste resultaten van de hotspotanalyse laten zien dat AWZI Kortenoord significant bijdraagt aan de belasting van het oppervlaktewater met medicijnresten, met name in de zomerperiode. Voor de kleine AWZI's in de Krimpenerwaard zijn de concentraties geneesmiddelen dermate laag dat er geen gevolgen voor de waterkwaliteit te verwachten zijn. Na publicatie van het rapport over de hotspotanalyse wordt gekeken bij welke zuiveringen er (aanvullende) maatregelen genomen moeten worden.

HHSK gaat op de volgende manier mee aan de slag:

- Na oplevering van het rapport van de hotspotanalyse (zie hiervoor het onderstaande kader) voeren we een onderzoek uit naar de maatregelen die genomen kunnen worden om de belasting van het oppervlaktewater met medicijnresten te verminderen: waar zijn maatregelen nodig;
- Onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van nieuwe technieken voor het verwijderen van medicijnresten, waarbij we mogelijk kunnen aansluiten bij andere doelen van HHSK, zoals zoetwatervoorziening;
- Ketenbenadering, samenwerking met alle stakeholders om te komen tot regionale maatregelenpakketten voor een bronaanpak.

Hotspotanalyse

Om de precieze invloed van de effluentstromen van alle AWZI's in Nederland in beeld te brengen wordt door Stowa een landelijke hotspotanalyse uitgevoerd. In de hotspotanalyse worden emissies van geneesmiddelen uit de AWZI's op basis van landelijke kentallen gekoppeld aan stroommodellen van het oppervlaktewater in het hele land.

Op basis van deze analyse kan worden bepaald waar de grootste risico's voor waterorganismen zijn als gevolg van medicijnresten in effluentlozingen van AWZI's. Dat is op plaatsen waar het effluent van meerdere zuiveringen bij elkaar komt. Bekeken zal moeten worden in hoeverre de AWZI's van HHSK hier aan bijdragen en in hoeverre kosteneffectieve maatregelen kunnen worden genomen. Afhankelijk van de uitkomsten van de hotspotanalyse start HHSK een aanvullend onderzoek naar de AWZI's waar de problematiek voor het oppervlaktewater het grootst is. Mogelijk leidt dit in de toekomst tot het toepassen van nieuwe technieken (een 4^e trap voor verwijdering van medicijnresten). Deze hotspotanalyse voor resten van geneesmiddelen en de maatregelen die op termijn daaruit zullen voortvloeien, maken deel uit van de activiteiten van de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater.

3.6 (Plastic)industrie en gemeenten

Ook de aanwezigheid van microplastics in het oppervlaktewater krijgt steeds nadrukkelijker aandacht. Deze microplastics kunnen op veel verschillende manieren in het oppervlaktewater terecht komen, zoals:

- Slijtage van (auto)banden;
- Door het in kleine delen breken van (grof) zwerfvuil;
- Als ingrediënten van cosmetica of huidverzorgingsproducten die via het douchewater op de riolering worden geloosd;
- Kunststofdoekjes die in het afvalwater terecht komen en afbreken;
- Doordat deeltjes van kleding loslaten bij het wassen, zoals fleece truien.

Onderzoeken tonen aan dat microplastics overal in het milieu worden gevonden, zo ook in (water)organismen. Dat is zorgelijk omdat er steeds meer aanwijzingen zijn dat deze kunststofdeeltjes de biologische processen bij organismen beïnvloeden.

Nog weinig consumenten zijn zich ervan bewust dat microplastics gevaarlijk zijn voor organismen en dat deze stoffen in consumentenproducten worden verwerkt. Ook andere bronnen zijn onbekend bij het grote publiek, zoals de microplastics die voortkomen uit bandenslijtage en het wassen van kleding. Tegelijkertijd zijn er voor de consument weinig mogelijkheden om deze emissies te beperken.

Aanpak

Voor het waterschap zijn er in verhouding vrij weinig mogelijkheden om microplastics aan te pakken. Bij directe afspoeling naar het oppervlaktewater is het niet mogelijk om microdeeltjes te verwijderen, alleen groter zwerfvuil kan worden opgeruimd. En ook voor de routes via de riolering en zuivering bij de AWZI's zijn nog nauwelijks technieken beschikbaar om plastics uit het afvalwater te verwijderen. Het is ook de vraag in hoeverre de AWZI's aan de problematiek bijdragen, zeker als dit in het perspectief wordt gezien van de mondiale problematiek.

Stowa doet onderzoek naar de bijdrage van de AWZI's. Grof zwerfvuil wordt in de AWZI's verzameld, de belasting door de allerkleinste delen die juist de problemen in organismen veroorzaken wordt op onderzocht. Ook wordt onderzocht in hoeverre met de huidige AWZI's emissies van microplastics al worden voorkomen: welk zuiveringsrendement halen we met de huidige installaties? De stoffeïenschappen van microplastics zijn heel anders dan die van bijvoorbeeld medicijnresten en dat vraagt om andere zuiveringstechnieken. Bij de gemalen wordt zwerfafval uit het oppervlaktewater verzameld en afgevoerd.

HHSK gaat op de volgende manier mee aan de slag:

- We ondersteunen de lijn van de Unie om via het stoffenbeleid van het Rijk het verwerken van microplastics in consumentenproducten tegen te gaan;
- Aan de hand van de Stowa-rapporten over de omvang van de problematiek bij AWZI's ontwikkelen we (in samenwerking met de andere overheden) een beleidslijn voor microplastics voor HHSK;
- We communiceren actief naar de ingelanden over het belang van het tegengaan van zwerfvuil en over de aanwezigheid van microplastics in producten en het milieu. En wat de burgers zelf kunnen doen;
- We volgen op de voet de onderzoeken die op dit terrein plaatsvinden, zo ook de ontwikkeling van verwijderingstechnieken. Indien er mogelijkheden voor verwijdering van microplastics beschikbaar komen, voeren we haalbaarheidsonderzoek uit voor de toepassing van deze technieken;
- Daar waar mogelijk maken we een verbinding met de verwijdering van andere microverontreinigingen.

3.7 Hengelsport

Nederland telt miljoenen sportvissers. Ook in het beheergebied van HHSK zijn vele tienduizenden sportvissers actief. Sportvissers gebruiken vislood (of ander zwaar materiaal) om het lokaas zo goed mogelijk aan de vissen aan te bieden. Uit het woordgebruik rondom 'vislood' blijkt al dat sportvissers over het algemeen lood gebruiken om het vistuig 'uit te loden': de dobber moet in een juist stand worden gezet en het lokaas moet op een 'natuurlijke' manier naar de bodem zakken of juist op de bodem worden aangeboden. Goed gebruik van vislood bepaalt in een belangrijke mate het succes van de sportvisser.

Alhoewel er inmiddels alternatieven beschikbaar zijn wordt over het algemeen lood gebruikt als verzwaringsmiddel. Het probleem is dat het vislood niet altijd aan de lijn blijft zitten. Er zijn zelf systemen en manieren van vissen waarbij het lood bewust wordt afgestoten. Gevolg is dat het vislood het milieu komt: in de waterbodem en na

baggerwerkzaamheden mogelijk op de waterkant. Berekeningen laten zien dat sportvissers grote hoeveelheden lood verliezen, toch wordt bij waterkwaliteitsmetingen lood niet in verhoogde concentraties in het oppervlaktewater aangetroffen. Ook bij baggerwerkzaamheden vormt lood vooralsnog geen probleem. Onder specifieke omstandigheden zou lood tot problemen in het oppervlaktewater of in de bodem kunnen leiden. De zuurgraad en de mogelijkheid om te binden aan slib of ander (water)bodemdeeltjes zijn hierbij bepalende factoren. In het gebied van HHSK hebben we geen loodproblemen kunnen vaststellen.

Toch is lood een materiaal dat niet in en rondom de watergangen terecht zou moeten komen. Alhoewel er op dit moment geen problemen met lood kunnen worden vastgesteld is het goed om mogelijke toekomstige problemen te voorkomen. Er zijn geschikte alternatieven voorhanden, het is goed om deze alternatieven voor het voetlicht te brengen en het gebruik te stimuleren.

Aanpak

Wij werken samen met de sportvisserijsector aan stimulering van het gebruik van alternatieve materialen voor vislood. Met leveranciers van de alternatieve materialen, de hengelsportverenigingen en de gemeente Rotterdam worden stimuleringsprojecten opgezet om de alternatieven voor het voetlicht te brengen. Dit doen we vanuit een positieve insteek.

Het is vooral belangrijk dat de sportvisserijsector hierbij het voortouw neemt. Het gebruik van alternatieven zal met name door de hengelsportverenigingen gestimuleerd moeten worden, om het draagvlak zo groot mogelijk te maken.

De volgende activiteiten worden ontplooid:

- Stimuleringsactiviteiten in samenwerking met hengelsportorganisaties en gemeente Rotterdam;
- Beleidsbeïnvloeding in relatie tot de Green Deal voor vislood;
- Communicatie-activiteiten rondom het verminderen van het gebruik van lood en het onder de aandacht brengen van de Loodcode voor de hengelsport.

Hoofdstuk 4 Financiële consequenties

Het overgrote deel van de activiteiten, die onderdeel uitmaken van dit plan, kunnen binnen de bestaande exploitatiebegroting worden uitgevoerd. Voor een aantal onderwerpen (zoals bijvoorbeeld de aanpak van gewasbeschermingsmiddelen of de inzet op medicijnresten) is mogelijk op termijn extra financiële inzet vereist om de doelstellingen te realiseren. Als dit nodig is zal deze extra financiële ruimte (exploitatie of investeringen) op de gebruikelijke wijze via de voorjaarsnota en/of de begroting aan het bestuur worden voorgelegd.

Hoofdstuk 5 Organisatorische consequenties

Jaarlijks uitvoeringsplan

Voor de uitvoering van dit Uitvoeringsplan stelt HHSK jaarlijks een jaarplan op, waarin prioriteiten worden benoemd en wordt aangegeven op welke activiteiten voor het betreffende jaar wordt ingezet. Dit jaarlijkse activiteitenplan wordt afgestemd met de uitvoeringsplannen die ook jaarlijks worden vastgesteld in het kader van de Nota Toezicht en Handhaving en het jaarplan van de afdeling Watersystemen.

Communicatie en participatie

Dit plan bestaat uit een groot aantal uiteenlopende onderwerpen en aandachtsgebieden. Het is afhankelijk van het onderwerp welke manier de verschillende doelgroepen (burgers, bedrijfsleven, sectororganisaties, gemeenten, e.d.) het meest effectief benaderd en betrokken kunnen worden bij de implementatie van dit plan. De Nota Participatie die in januari 2017 op bestuurlijk niveau is vastgesteld vormt de leidraad voor de aanpak. Per onderwerp zal in overleg met de afdeling Communicatie worden bepaald welk niveau van participatie uit de participatieladder zal worden gekozen. Daar zal vervolgens een passende werkwijze bij worden bepaald.

Bijlage I

Activiteitenoverzicht

Aandachtsgebied Glastuinbouw	Voor de beperking van emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en riolering wordt ingezet op een combinatie van handhaving, voorlichting, monitoring en beleidsbeïnvloeding. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids- beïnvloeding	Gebieds- ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Uitvoering van het Plan van Aanpak 'Emissieloze kas'			X		
Toezicht en handhaving in samenwerking met milieudiensten en NWWA	X				
Bemensing platforms en klankbordgroepen voor landelijke samenwerking, voorzitterschap landelijke Commissie Beoordeling Zuiveringstechnieken Gewasbescherming		X			
Beleidsbeïnvloeding landelijk beleid			X		
Bemensing begeleidingscommissies onderzoek innovaties		X			
Uitdragen resultaten AquaReUse		X			X
Aandachtsgebied (Melk)veehouderij	Voor de beperking van de verliezen van nutriënten naar het oppervlaktewater wordt ingezet op een combinatie van kennisdelen, onderzoek, gebiedsontwikkeling en beleidsbeïnvloeding. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids- beïnvloeding	Gebieds- ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Toezicht en handhaving van het Activiteitenbesluit	X				
Uitvoering van het project DAW Krimpenerwaard in samenwerking met LTO Noord				X	
Samenwerking in andere veenweide(kennis) projecten				X	
Betrokkenheid bij het onderzoeksprogramma van		X		X	

het Veenweide InnovatieCentrum (VIC)					
Natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard				X	
Onderzoek naar de toepassing van onderwaterdrainage, ook in het kader van de bodemdaling		X			
Samenwerking met marktpartijen in relatie tot waterkwaliteitsverbetering			X		
Beïnvloeding landelijke beleidsontwikkeling mestbeleid			X		
Aandachtsgebied Gemeenten	Voor de aanpak van waterkwaliteitsproblemen in het stedelijk gebied wordt ingezet op samenwerking met gemeenten. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids-beïnvloeding	Gebieds-ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Het sluiten van afvalwaterakkoorden met gemeenten			X		
Adviseren op gemeentelijke rioleringsplannen	X		X		
Samen met de gemeenten waterplannen opstellen waarin de waterkwaliteitsproblemen zijn opgenomen en gezamenlijk tot een oplossing komen	X		X		
Aandachtsgebied Volksgezondheid, Zorg en Waterketen	Voor de aanpak van medicijnresten wordt ingezet op een combinatie van onderzoek en regionale samenwerking. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids-beïnvloeding	Gebieds-ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Uitvoering van hotspotanalyse		X			
Onderzoek naar toepassingsmogelijkheden nieuwe technieken voor het verwijderen van medicijnresten		X			
Ketenbenadering, samenwerking met alle stakeholders om te komen tot regionale		X	X		

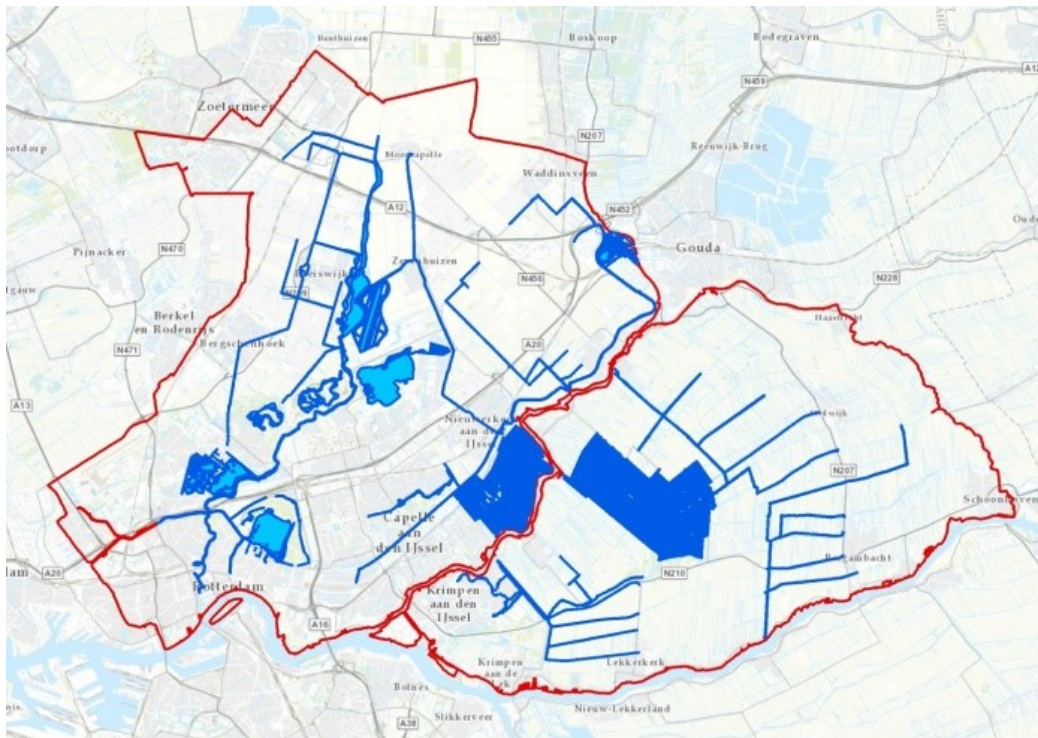
maatregelenpakketten					
Aandachtsgebied Plasticindustrie en Gemeenten	Voor de aanpak van microplastics in het oppervlaktewater wordt ingezet op voorlichting, beleidsbeïnvloeding en onderzoek. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids- beïnvloeding	Gebieds- ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Bijdrage aan landelijk stoffenbeleid			X		
Ontwikkeling beleidslijn voor microplastic in samenwerking met andere overheden		X			
Actieve communicatie naar de burgers	X				
Aanpak zwerfvuil in watergangen en bij awzi's					X
Haalbaarheidsonderzoek indien mogelijkheden voor verwijdering van microplastics beschikbaar komen		X			
Aandachtsgebied Hengelsport	Voor het beperking van het gebruik van vislood wordt ingezet op regionale samenwerking. Hieronder weergegeven in de implementatiesporen.				
Activiteit	Handhaving en Voorlichting	Monitoring en Onderzoek	Beleid en beleids- beïnvloeding	Gebieds- ontwikkeling	(KRW) maatregelen en acties
Stimuleringsprojecten in samenwerking met leveranciers van alternatieve materialen, hengelsportverenigingen en gemeenten			X		

Bijlage II Toestand en ontwikkeling Waterkwaliteit

Deze bijlage beschrijft beknopt de ontwikkeling van de waterkwaliteit voor een aantal indicatieve aspecten. Deze notitie maakte deel uit van de informatie over waterkwaliteit die in mei 2017 naar de Verenigde Vergadering is gestuurd.

Biologie KRW-waterlichamen

De Kaderrichtlijn Water (KRW) beoogt om alle wateren in een goede waterkwaliteit te krijgen. Ter indicatie daarvan wordt de waterkwaliteit van de zogenaamde KRW-waterlichamen (figuur 1) gemeten en beoordeeld. Voor de KRW worden vier verschillende biologische groepen beoordeeld. De doelstelling is dat alle waterlichamen voor alle vier de groepen als *goed* worden beoordeeld. Dit is nu nog nergens het geval (tabel 1).

Figuur 1. Ligging van de KRW-waterlichamen.

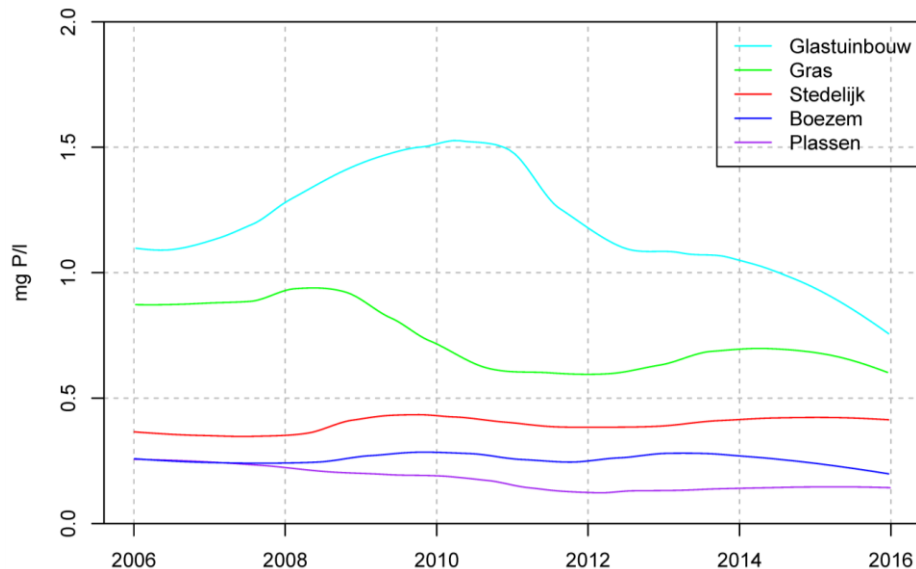
Tabel 1. Huidige toestand van de KRW-waterlichamen voor de 4 biologische kwaliteitselementen².

KRW-waterlichamen	Algen	Planten	Macrofauna	Vis
Goed	5	4	3	13
Matig	5	3	11	5
Ontoereikend	3	10	8	2
Slecht		7	2	3

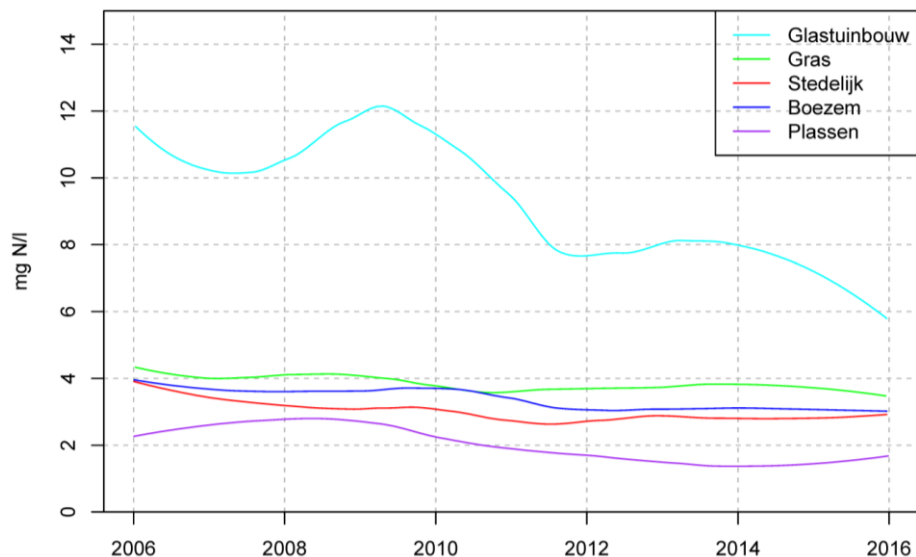
² Niet alle biologische kwaliteitselementen zijn beoordeeld voor elk KRW-waterlichaam, soms omdat deze niet relevant is voor het betreffende watertype en soms omdat er nog geen meetgegevens beschikbaar waren voor een beoordeling.

Nutriënten

Nutriënten zijn essentiële stoffen voor organismen. Te hoge concentraties zorgen echter voor een eenzijdig ecosysteem en overlast door algen en kroos. Het doel voor nutriënten is sterk afhankelijk van het watertype, maar in de meeste situaties geldt dat de concentraties nu nog te hoog zijn.

Figuur 2. Ontwikkeling van de fosforconcentratie voor verschillende typen landgebruik op basis van alle metingen³.

Figuur 3. Ontwikkeling van de stikstofconcentratie voor verschillende typen landgebruik op basis van alle metingen.

³ In de grafieken is algemene verloop van de concentraties van fosfor en stikstof weergegeven per type landgebruik. Voor de berekening van dit algemene verloop zijn alle beschikbare metingen in de laatste 10 jaar gebruikt d.m.v. de techniek LOESS

Zwemwater

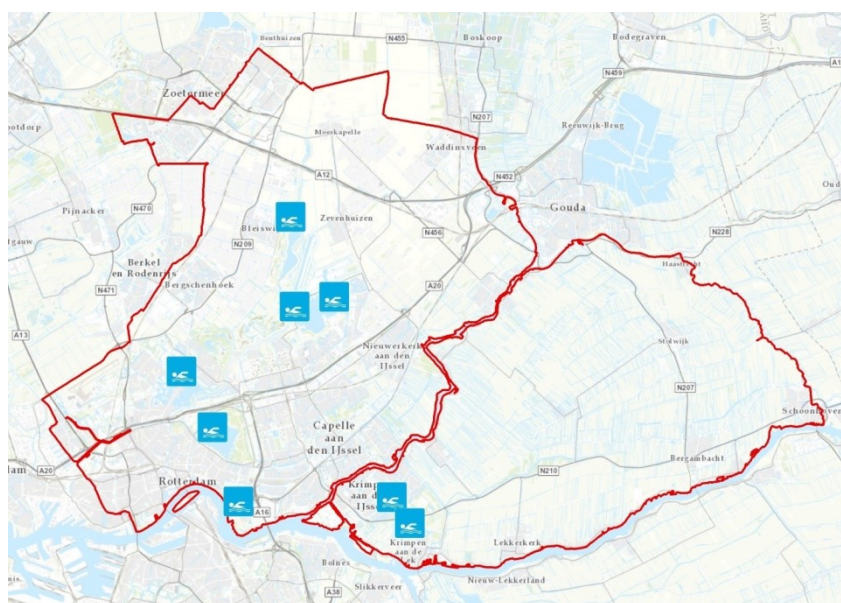
Zwemwater (figuur 4) wordt beoordeeld op blauwalgen en andere bacteriën. De doelstelling voor bacteriologische kwaliteit is tenminste *aanvaardbaar* met het streven naar *goed* of *uitstekend*. In een enkel zwemwater wordt dit niet gehaald (tabel 2). Voor blauwalgen is het streven om in het geheel geen waarschuwingen te hebben. Blauwalgen vormen nog regelmatig een probleem (tabel 3).

Tabel 2. Bacteriologische kwaliteit zwemwateren getoetst over de periode 2013-2016⁴.

Oordeel	Uitstekend	Goed	Aanvaardbaar	Slecht
Aantal zwemlocaties	4	3	0	1

Tabel 3. Aantal dagen waarschuwing voor blauwalg op zwemlocaties⁵

	2016	2015	2014	2013
Aantal dagen waarschuwing	135	248	249	231
Aantal locaties	3	4	4	5

Figuur 4. Ligging van de zwemwaterlocaties.

⁴ De bacteriologische zwemwaterkwaliteit wordt beoordeeld volgens de Europese Zwemwaterrichtlijn (2006). De richtlijn schrijft voor om de laatste 4 meetjaren te toetsen. De beoordelingsmethodiek is vooral gevoelig voor de ernst en frequentie van grotere bacteriologische verontreinigingen.

⁵ Bij een te hoge concentratie blauwalgen geeft de provincie een waarschuwing af. In de tabel is de som van het aantal dagen weergegeven dat er op verschillende locaties een waarschuwing van kracht is geweest. Het aantal locaties betreft het aantal locaties waar in dat jaar een waarschuwing van kracht is geweest. Voorbeeld: als op locatie A 10 dagen een waarschuwing was en op locatie B 20 dagen dan is het totaal 30 dagen).

Gewasbeschermingsmiddelen

Het meetnet voor gewasbeschermingsmiddelen is specifiek toegespitst op de gebieden waar deze stoffen verwacht worden. Daarom wordt hoofdzakelijk in het glastuinbouwgebied gemeten. Het streven is dat de gewasbeschermingsmiddelen in het geheel niet in het oppervlaktewater terecht komen. Het aantal normoverschrijdingen is weliswaar sterk afgenomen (figuur 5), maar er worden ook nog veel gewasbeschermingsmiddelen in het water aangetroffen (tabel 4 en 5).

Figuur 5. Ontwikkeling van de gemiddelde gesommeerde normoverschrijding in de periode 2005-2015⁶

Tabel 4. Hoe vaak zijn in 2015 gewasbeschermingsmiddelen aangetroffen en hoe ernstig zijn de normoverschrijdingen⁷

Totaal aantal verschillende aangetroffen stoffen	67
Gemiddeld aantal aangetroffen stoffen per monster	11,04
Totaal aantal normoverschrijdende stoffen	21
Gemiddelde gesommeerde normoverschrijding per locatie	76,8
Aantal locaties met een normoverschrijding	9 van de 10 locaties (90%)

⁶ De gesommeerde normoverschrijding: van elk gewasbeschermingsmiddel dat de norm overschrijdt, wordt de overschrijdingsfactor ten opzichte van de norm bepaald. Deze overschrijdingsfactoren worden per locatie bij elkaar opgeteld. De gesommeerde normoverschrijding geeft een beeld van de schadelijke invloed op een locatie. Het figuur geeft de gemiddelde ontwikkeling per jaar weer. Het aantal onderzochte stoffen is sinds 2008 ongeveer 200, de onderzochte locaties (circa 10) zijn niet alle jaren dezelfde.

⁷ *Totaal aantal verschillende aangetroffen stoffen*: alle verschillende gewasbeschermingsmiddelen die op tenminste één locatie in het betreffende jaar aangetoond zijn.

Gemiddeld aantal aangetroffen stoffen per monster: het gemiddelde aantal gewasbeschermingsmiddelen dat per monster is aangetoond in alle monsters die op deze stoffen zijn onderzocht.

Totaal aantal normoverschrijdende stoffen: het aantal verschillende gewasbeschermingsmiddelen waarvan een normoverschrijding aangetoond kan worden

Gemiddelde gesommeerde normoverschrijding per locatie: het gemiddelde van de gesommeerde normoverschrijding op alle locaties waar de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen is bepaald.

Aantal locaties met een normoverschrijding: Het aantal locaties waar voor tenminste één gewasbeschermingsmiddel een normoverschrijding is aangetoond.

Tabel 5. Top 10 aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen 2015⁸

Nr	Stofnaam	Aantal keer aangetroffen
1	carbendazim	42 van de 49 metingen (85,7%)
2	flonicamid	37 van de 49 metingen (75,5 %)
3	imidacloprid	37 van de 49 metingen (75,5 %)
4	2-methyl-4-chloorfenoxiazijnzuur	10 van de 16 metingen (62,5 %)
5	azoxystrobin	30 van de 50 metingen (60 %)
6	pymetrozine	29 van de 49 metingen (59,2 %)
7	thiamethoxam	28 van de 49 metingen (57,1 %)
8	boscalid	23 van de 42 metingen (54,8 %)
9	pirimicarb	26 van de 50 metingen (52 %)
10	propamocarb hydrochloride	24 van de 49 metingen (49 %)

⁸ In deze tabel is weergegeven welke stoffen het vaakst zijn aangetoond in de monsters die worden onderzocht op de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen.

Bijlage III

Evaluatie Emissiebeheerplan 2012-2015

In onderstaande tabel is aangegeven of de maatregel van het EBP zijn uitgevoerd (groen, geel of rood). Daarnaast is aangegeven welke maatregelen die doorlopen of nog in uitvoering zijn, zijn opgenomen in van het WBP 2016-2021.

Nr. EBP	ONDERWERP	Vertegenwoordiging onderwerpen in MJP en/of WBP	WBP
Nutriënten landelijk gebied			X
A1	Handhaving lozingen nutriënten	Doorlopend	X
A2	Vermindering mestemissies	DAW Krimpenerwaard	X
A3	Erfafspoeling	DAW Krimpenerwaard	X
A4	Absorberende onderlaag voerkuilen	DAW Krimpenerwaard	X
A5	Ontwikkeling methoden en technieken nutriënten	DAW Krimpenerwaard	X
A6	Relatie sulfaat-fosfaat waterbodem	Uitgevoerd	
A7	Isotopenonderzoek herkomst fosfaat	Uitgevoerd	
A8	Werkgroep nutriënten KRW Rijn-West	Doorlopend	X
A9	Monitoring waterkwaliteit	Doorlopend	X
A10	Waterharmonica Berkenwoude	In voorbereiding	
A11	Natuurontwikkeling Krimpenerwaard	In uitvoering	X
A12	Aanleg natuurvriendelijke oevers	Uitgevoerd/in uitvoering	X
Nutriënten glastuinbouw			X
A1	Handhaving lozingen	Doorlopend	X
A13	Riolering glastuinbouw	Uitgevoerd	
A14	AquaReUse	Uitgevoerd	
A15	Ontwikkeling methoden en technieken	In uitvoering	X
A16	Goed gietwater en brijnproblematiek	Emissieloze kas	X
A17	Betrokkenheid gebiedsontwikkeling	Doorlopend	X
Gewasbeschermingsmiddelen			X
B1	Beïnvloeding sector voor oplossingen	Emissieloze kas	X
B2	Monitoring gewasbeschermingsmiddelen	Doorlopend	X
B3	Communicatie resultaten monitoring	Emissieloze kas	X
B4	Riolering glastuinbouw	Uitgevoerd	
B5	Ontwikkeling methoden en technieken	In uitvoering	X
B6	Ontwikkeling zuiveringstechnieken, bronaanpak	Landelijke regelgeving	X
B7	Onderzoek handhaving op basis van resultaten monitoring	Emissieloze kas	X
B8	Infiltratie hemelwater voor gietwater	In uitvoering	X
B9	Geen gewasbeschermingsmiddelengebruik HHSK	Uitgevoerd	
	Duurzaam terreinbeheer	Uitgevoerd	
Ongezuiverde lozingen stedelijk gebied			X
C1	Samenwerking met gemeenten	Doorlopend	X
C2	Afvalwaterakkoorden	Doorlopend	X
C3	Samenwerking met andere waterschappen	Doorlopend	X
C4	Gezamenlijk meetprojecten met gemeenten	Beëindigd	
C5	Beleidsregel ongerioleerde panden	Uitgevoerd	
C6	Uitvoering bijdrageregeling afkoppelen	Geëvalueerd en beëindigd	
C7	Jachthavens en ongezuiverde lozingen	Niet uitgevoerd	
C8	Communicatie	Uitgevoerd en onderdeel afvalwaterakkoord	X
C9	Nieuwe sanitatie	In onderzoek	
Lozingen van hemelwater			X
D1	Samenwerking met gemeenten	Doorlopend	X
D2	Lozingen van zuurstofloos water uit hemelwaterriool	Samenwerking afvalwaterketen	
D3	Afkoppelen verhard oppervlak	Uitgevoerd	X
Zware metalen			X
E1	Monitoring zware metalen	Doorlopend	X
E2	Geen toepassing uitlogende materialen door HHSK	Uitgevoerd	
E3	Uitvoering beleid Emissiegrenswaarden	Doorlopend	

	voor zware metalen'		
E4	Lozingen van WKK-installaties	Afgerond – lozing op riool	
E5	Afstromend hemelwater	Doorlopend	
E6	Rioolvreemd water	Onderdeel afvalwaterakkoord en GRP	X
E7	Vislood	In uitvoering	X
E8	Uit- en afspoeling vanuit het landelijk gebied	In uitvoering	X
Chloride			X
F1	Beleid KWO installaties	Niet uitgevoerd	
F2	Zoetwatervoorziening en verziltingsbeleid	In uitvoering	X
Nieuwe stoffen			X
G1	Monitoring nieuwe stoffen	In uitvoering	X
G2	Bronaanpak nieuwe stoffen	In uitvoering	X
G3	Zuiveringsstappen AWZI's	Vooronderzoek	X

	Uitgevoerd/in uitvoering/krijgt vervolg in aangegeven project
	Gedeeltelijk uitgevoerd/krijgt een vervolg in aangegeven project
	Niet uitgevoerd

Bijlage IV Wettelijk Kader en Zorgplicht

Waterwet / Nationaal beleid

In het emissiebeheer worden directe lozingen en indirecte lozingen onderscheiden. Beide typen lozingen belasten uiteindelijk het oppervlaktewater, met het verschil dat indirecte lozingen in principe worden afgevoerd naar de AWZI's en daar worden gezuiverd. Alleen bij overstorten uit het vuilwaterriool komen ongezuiverde lozingen in het oppervlaktewater.

Alle lozingen op oppervlaktewater zijn geregeld in de Waterwet. De waterbeheerder is het bevoegd gezag voor de directe lozingen. Volgens artikel 6.2 van de Waterwet is het verboden stoffen te brengen in een oppervlaktewaterlichaam, tenzij daarvoor vergunning is verleend door de waterbeheerder of daarvoor vrijstelling is verleend in een Algemene maatregel van Bestuur (AMvB). De gemeenten zijn het bevoegde gezag voor de indirecte lozingen. Het waterschap heeft geen rechtstreekse invloed op de indirecte lozingen, maar deze lozingen komen uiteindelijk wel bij de AWZI's terecht en beïnvloeden het zuiveringsproces. Voor de indirecte lozingen beschikken de waterschappen over een adviesbevoegdheid. Voor het zuiveringsproces zijn de waterschappen weer verantwoordelijk. Deze verwevenheid van bevoegdheden vereist een integrale benadering van het emissiebeheer.

De volgende AMvB's hebben een relatie tot het emissiebeheer:

- Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (ook Activiteitenbesluit genoemd), met de bijbehorende regelingen zoals de Regeling Zeer Zorgwekkende Stoffen;
- Besluit lozen buiten inrichtingen;
- Besluit bodemkwaliteit;
- Besluit afvalwater huishoudens.

Voor de Waterwet en deze AMvB's hebben de toezichthouders van de waterschappen een uitgebreide toezichthoudende taak.

De 'zorgplicht' in een belangrijk basisonderdeel van de Waterwet en AMvB's. Middels de zorgplichtbepaling is geregeld dat te allen tijde maatregelen moeten worden genomen om milieu- en/of waterkwaliteitsproblemen te voorkomen, ook als dat voor bepaalde onderwerpen niet expliciet in wet- en regelgeving is opgenomen. Op basis van de zorgplichtbepaling kunnen maatwerkvoorschriften worden gesteld.

Daarnaast bevatten de meeste AMvB's onderwerpen waarvoor de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften specifiek is benoemd. Maatwerkvoorschriften zijn te vergelijken met minivergunningen waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld. Het is niet de bedoeling dat voor lozingen die vrijgesteld zijn van de vergunningplicht en toegestaan zijn volgens een AMvB ongebreideld extra maatwerkvoorschriften op basis van de zorgplicht worden gesteld. Eén van de uitgangspunten van dit kabinet is vermindering van de regelgeving. Het opleggen van maatwerkvoorschriften leidt tot meer in plaats van minder regels voor de burger.

Een bestuur van een regionale overheid kan ten behoeve van het opstellen van maatwerkvoorschriften een beleidsregel opstellen. In de beleidsregel wordt voor het beheersgebied beschreven wanneer en onder welke voorwaarden maatwerkvoorschriften van toepassing zijn. HHSK past dit middel terughoudend maar effectief toe, bijvoorbeeld als het leidt tot verbetering van de waterkwaliteit.

Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)

Voor de Wgb hebben de toezichthouders van de waterschappen een beperkte toezichthoudende taak. Deze wet regelt de toelating en de toepassing van de gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De toezichthouders van de waterschappen zijn aangewezen als toezichthouder voor deze wet en kunnen in dat kader de bestrijdingsmiddelenkasten op de agrarische bedrijven controleren en toezien op

toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen die voldoen aan de gebruiksaanwijziging van het betreffende middel.

Europese Kaderrichtlijn water

Vanaf eind 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Hoofddoel van deze richtlijn is het beschermen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater, uitgaande van de stroomgebiedbenadering. Het uitvoeren van de KRW is een gedeelde verantwoordelijkheid van de (Nederlandse) overheden. Conform gemaakte afspraken binnen het Regionaal Bestuursoverleg (RBO) voor het stroomgebied Rijn-West heeft HHSK, in nauw overleg met de provincie Zuid-Holland, de gemeenten, Rijkswaterstaat Zuid-Holland en maatschappelijke organisaties, de KRW-opgave voor het oppervlaktewater uitgewerkt in het eerste en het tweede Stroomgebiedsbeheerplan. De periode van het tweede Stroomgebiedsbeheerplan loopt in 2021 af. In 2022 wordt het derde Stroomgebiedsbeheerplan van kracht. De komende jaren wordt dit plan voorbereid. In de stroomgebiedsbeheerplannen wordt aangegeven welke maatregelen worden genomen om voor de KRW-waterlichamen te voldoen aan de doelen voor de ecologische en chemisch waterkwaliteit. Deze doelen worden per KRW-waterlichaam afgeleid. Over de maatregelen en in hoeverre de doelen worden bereikt wordt aan de Provincie Zuid-Holland en het rijk gerapporteerd.

De resultaatsverplichting vanuit de KRW is op verschillende manieren van invloed op het emissiebeheer:

- Het bereiken van een goede chemische toestand van de KRW waterlichamen;
- Het vereiste stand-still principe van de toestand van het water;
- Emissies uit het beheersgebied van HHSK mogen de kwaliteit van het ontvangende water buiten het beheersgebied niet in gevaar brengen, het afwentelingsprincipe.

Deze aspecten maken daarom op verschillende manieren deel uit van dit plan.

Binnen het stroomgebied worden beleidskaders gesteld voor:

- Prioritaire stoffen, fysisch-chemische kwaliteitselementen, ecologische kwaliteitselementen en overige nieuwe stoffen (medicijnresten, kandidaat-prioritaire stoffen, drinkwatergerelateerde stoffen Monitoring van stoffen;
- Monitoring;
- Afwenteling.

Regionaal beleid

HHSK legt haar doelstellingen in beleid vast en dat beleid vormt de basis voor het stellen van vergunningvoorschriften en maatwerkvoorschriften, al dan niet op basis van bovengenoemde beleidsregels. De beleidsregels kunnen concrete lozingsnormen en werkwijzen bevatten, maar ook gebaseerd zijn op (model)berekeningen. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor diffuse emissies van zware metalen.

Omgevingswet

Bovengenoemde wet- en regelgeving is van kracht tot de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet vervangt straks (waarschijnlijk vanaf 2020) alle wet- en regelgeving voor de inrichting van het leefomgeving. Alle huidige wetten en regels voor de leefomgeving worden straks samengebracht in deze nieuwe wet, waarbij het de bedoeling is dat procedures eenvoudiger worden, sneller verlopen en dat er meer ruimte is voor initiatieven van burgers en bedrijven. Daarbij moet de huidige kwaliteit van de leefomgeving behouden blijven of verbeteren. Dit leidt waarschijnlijk ook tot herschikking van regels, waarbij zaken die eerder lokaal werden geregeld straks regionaal moeten worden opgepakt. Hoe dat er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. Ter ondersteuning van deze wet wordt het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ingericht. Met dit systeem kunnen initiatiefnemers straks eenvoudig zien welke wetten en regels er van toepassing zijn op de initiatieven die zij willen nemen.